Масса а мехкашкара пролетараш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областен комитета а Нохч-ГIалгIай АССР-а оргкомитета а орган

Шоатта
10
август
1957 шу
№ 13 (2128)
Мах 20 кеп.

Лакхбе республикера культурни-кхетама болх

Беррига Советски мохк а, цунца масса дола прогрессивни къамаш а укх шера Сийлахь боккхача Октябра шовзткъа шу дизар дездергдолаш ба. Цу сийлен цIайна советски нах кийчо еш ба, доккхача, массане а юкъарча дерригача дунен исторически социализман толамаш чIоагIде а марксистско-ленински идеяш айде а.

ДоагIача тайпара из ди белгал дакха лаьрхIа ба Нохч-ГIалгIай АССР Культуран Управленен болхлой, Боккхача Октябра 40 шу дузаш культурно-кхетама учрежденей балхашка нах юкъара смотр хьожалга Iалаш а деш, цо Iалашде деза хIара культурни учреждене болх тоалургболаш, цу учрежденех наха юкъе беш болча массово - политически а культурно - кхетама а белха бокъонца йола база хургъйолаш, къахьегамхоша масса а оагIорахьа культурно салоIаргдола бокъонца йола центр хургъйолаш.

Из долча хана цхьа йолча культурни учрежденеша белгалбаьккха тоабаьб шоай болх. Масала, Урус - Мартановски, Сунженски, Грозненски, Шалински иштта кхыйолча районашка дикагI дIаболабаьб новатори а хьалхале лелаери а говзал дIайовзийта болх, юртабоахаман Iилмани техникаи, клубаи библиотекии болх а.

Укхаза каст-каста хьалхале лелаерий белхах а колхозий экономикан гIулакха хьакъехьа а лекцеш ешалгеи, Iилман популярни е юртабоахаман а фильмаш хьокхалгеи дика леладу, хIаьта библиотекаша агрономически зоотехнически литература дешийтилга лакха леладу. Масса йелча культурни моттигашка болх дIабола баь я тайп-тайпара кружокаш, дешархой конференцеш а литературни салоIа сайренаш а хул цига.

Ялат чуэца доладеннача хана денз культурни учрежденей болхлой гIо деш ба социалистически яхь дIайоаржаярна производственни план кхоачашъярна, «боевой листокаш» ара а хецаш, къахьегамхошта художественни концерташ а увттадеш.

Уж районаш республике хьалхагI ялат чуийца ялара, кхыча организацешта нийсса, доккха дакъа лаьца чакхбаьлар культурни учреждени болхлой а.

Цу дикача балхага хьажжа вай республикерча клубий а библиотекай а балхаца дуккха кхоачамбоацараш а да. Цхьайолча культурни учрежденей болхалоша промышленни предприятешкеи, колхозашкеи, МТС-ашкеи, совхозашкеи беш болча балхах къоаста баь лелабу шоай болх. Клубашеи библиотекашеи мела лелабу хьалхале лелаерий опыт дIакхайкаяра болх, болхлошеи, колхозникашеи, интеллегенташеи, къаьстта а кагийрхошеи культурно-салаIара болх. Иштта мела лела бу из болх Каргалинский, Веденский, Надтеречнии, Наурски районашка.

XX-ча съездо белгалдаьккхад культурно-кхетама болх тоабе безалга, цун идейни боарам лакх а беш. Цудухьа чIоагIа лоархIаме да из болх сакъердаме а, советски нах дешар Iоамадарна тIакхувш болга диц ца долийташ а дIахьолга.

ХIара клуб, киноустановка, библиотека производственни лакха культура бокъонца дIакхайкаеш хила декхарийла я, колхозаша, совхозаша, МТС-ша шуреи, дулхи дукхагIа даккхарна социалистически декхараш кхоачашдарна мамогга дакъа а лоацаш.

ХIанз российски федерацера а Украинера а хьалхале лелаеча колхозий инициативах массанахьа а яхь оттаьй 100 гектар лаьттан тIара лаьрхIа 100 центнер дулхи 400 центнер шуреи яккха. Цунах лаьца юрташкарча культурни-кхетама учрежденей декхар да цунах къахьегамхой дIакхетабе, юкъарча доахан леладара а, хьажкIаш дукхагI хилийтарна а хьалхале лелаерий опыт дIакхайкае.

Хьалхале лелаеча полеводий, божабеттарий, доаханга боахкарий, овощеводий, трактористий, комбайнерий, иштта кхыбарий опыт дIайоаржае, колхоза экономика Iоамае а масса а клубашка кружокаш вIашагIйохкилга чIоагIде деза.

Цхьайолча библиотекаша уж декхараш доагIача тайпара кхоачашдац. Къаьстта из да ТIехьа Мартан, Наьсарен, Теркайистерча районашта доагIаш. Библиотекай болхлой декхарийла ба цIеча уголокашка а, доахан леладара фермашка а библиотекалгаш лелае, хIаьта цига производственни коллективай, колхозий, МТС, хьалхале лелаераша даьха толамаш дIахьокхаш выставкаш а стендаш а увттае.

Къахьегамхошта культурни салаIара гIулакх чIоагIа бехтокхаме гIулакх да масса волча культурни учреждени болхлошта, хIаьта а цхьайолча клубашка, дом культурашка во лелабу из болх, дукхагI йолча хана пандар-халхари, кинои мара доацаш. Из болх иштта во лелабу Шелковскийи, Надтеречнийи, Назрановскийи районашка, къастта МагIалбекерча районерча Йоккхача Ачалкхеи, Дебиюртеи. Цига клубашка художественни самодеятельность йоацаш я, хIаьта культурно - кхетама болх сеца а бу. Беррига клуба болх кино-хьокхалга ба. Библиотекаша дешархой конференцеш, литературни салоIа сайренаш еш яц. Сийлахьа-йоакхача Октябрьски революцен 40 шу дизара еш цхьаккха кийчо а яц цига.

Культурно - кхетама учрежденеша беча белхах гIалаташ хилара бехктокхаме ба халкъа Творчестван ЦIа (директор нов. Куркин) Культура Управленен клубни балха кабинет (нов. Брускина). Халкъа Творчестван цIа художественни самодеятельность дегIаярна, дика репертуар оттаярна клубашта гIодеш дац. ХIанз еш йолча художественни самодеятельностага хьожалго хьахьокх музыкальни а халхара а искусстван болх чIоагIа мела лелабар.

Клубни балха методкабинета болхалоша кхоачам болаш Iоама яц хьалхале лелаеча клуби опыт, моттигашка дIа а ухаш клубашта практически гIо деш бац.

Из болх иштта мела лелара бахьан да цхьабола культурно-просветительни учрежденешкара болхлой къахьегамхошта эшачоа бе башха ца хилар. Эггара доккхагI дола цар гIалат, цу белхах интеллигенцеги, кагийрхошкеи цар дакъа ца лацийтар да.

Вай клубаш бокъонца йола культуран школа хилийтарна цар болх тоабе беза. Цудухьа хьаелла еза хIара клубе лектораш, шиъ-кхоъ художественни самодеятельноста кружокаш, юртабоахаман кружок, фотолюбители кружок, радио а кулгаговзал Iоамаю а кружокаш, тематически сайренаш, дагахьа деша журналаш, хаттарашта жопаш тела сайренаш дукхагI вIашагIъетта еза.

Къахьегамхошта чIоагIа деза кино-эггара лоархIамегIа йола искусстван форма. ТIехьарча хана кинофикацен органаша тоабаьб шоай болх. ХIаьта а наха кино хьокхарах дуккха а кхоачамбоацараш да. ХьалхагI санна нах ладкъаш ба кино дика хьахьокхац (управляющий нов. Нагапетян) яхаш. Кинопроката конторa лартIа ца леларах цхьайолча хана юрташка хьокха лаьрхIа кино ца хьокхаш дус, е цунна меттел кхы дар хьокх, наха цунах тамаш яр бехке а дац.

Иштта телха лел кино хьокхара болх Назрановски районеи, МагIалбека районерча Деби—юртеи, Йоккхача Ачалкхеи, хIаьта Веденски районе Инкуты, Зибир Хали, Октябрьски, Нефтяник яхача юрташка ер шу хьа дола деннача хана денз цIаккха а кино хьекхадац. Из болх лелабар вIалла а кинотехниках хIама ца ховш саг волга да из.

Дукхача районашка божа лелабеча фермашка кино хьокхалга геттара а во лел. Уж а иштта кхыдола кхоачамбоацараш дIа а доахаш тоабе беза къахьегамхошта кино хьокхара болх. Цунца кхоачаш це дезаш да кхы дола декхараш — мамогга сихах кино-камераш елга. Уж елга Веденски, Саясановски, Ножай-юртовски, Советски районашка бехктокхаме ца леладарах цхьайолча юрташкара нах хан-ханнахьа киногa хьажа йиш йоацаш ба.

Вай зрителаш чIоагIа раьза боацаш ба искусстван предприятей балха, хIана аьлча, Лермонтова цIерах долча эрси драмтеатро тIехьарча шерашка цаI лартIа дика а йолаш спектакль оттаяьц. Укх шера а театра коллективо зритель гIадвигавац ший репертуараца. Боккха бехк ба цунах театра дирекце.

Спектаклаш дикахI хилийтара гIулакх лоархIаме леладе декхарийла я таникий театра коллектив а. Октябра 40 шу дузаш вай бераш гIадгIоргдолаш дика спектакль оттае еза театрас.

Республикерча филармоне ший концертни болх гIалачу мара лелабац, юрташкара къахьегамхой биц а бенна. ХIанза а Нохч-ГIалгIай наха концерт увттаю бригадаш вIашагIъехкаяц.

Тайп-тайпара Шолжа-ГIали тIа болхбе хьатIаьхка, концертно-эстрадни бригадаш дIаяз а еш, филармоне кулгалхоша, цар беш бола пайда бахьан долаш, уж Советски Союзерча кхыча гIалашка концерташ тела дIаухийт. Масала, Шолжа-ГIали тIарча филармоне бригада къулбехьарча Сахалиней, Эстонеи, Одессеи концерташ телаш лел, вай республикерча къахьегамхой уж бригадаш вIалла йий ховш а бац.

Клубий а библиотекай а декхараш лакхденнад юха метта оттаьча Нохч-ГIалгIай республике укх шера дукха нохчийи гIалгIайи цIабахкарца, царна юкъе кхетама а хьехама а болх бе безарца.

ТIеххьарча хана МогIалбекарча клубашеи библиотекашеи белгалбаьнна тоабаьб къамашта юкъерча доттагIален идей дIакхайкадара болх. Масса а библиотекашка укхаза къамий доттагIалан книжкай ветринаш а оттаяьй. Библиотекашеи, Культурни цIеношеи, клубашеи МогIалбекеи, Алански, Вознесенски, Ногцардски яхача юрташкеи наха юкъера доттагIал чIоагIдара хьакъехьа тематически сайренаш яьй. Культурно-кхетамий болх нохчий наха юкъе дика дIахьош я грозненский районерча Толстово яхача юртара клуб (заведующий нов. Солтаев). Ялат чуэцача хана ший беррига болх кхашка нах балха болча бора цу клубо. Нов. Солтаевс «боевой листокаш» ара а хецаш газеташи, беседаши дешаш, хьалхале лелаерий опыт колхозникашта юкъе дIайоаржаеш дIабихьар ший болх. Из болх иштта дика хиларах масса волча хьажкIишта оасар деш мел хиннача саго шоай боарамаш тIеххоачаш дора. Юртарча библиотекаца цхьан дIахьу Солтаевс ший болх. Библиотеке 150 совх дешархой-нохчий ба. Царна газеташи, брошюраши, книжкаши деш, хIаьта юртбоахаман болх лакхбарна беседаш еш библиотеке.

Дика инициатива я Хьалха-Мартана районерча Культурни цIено (директор нов. Вартанов) яьр, цига вIашагIъеллай къахьегамхошта сакъердама концерташ увттаде нохчий халхареи иллейи ансамбль. Цу ансамбла дуккха а концерташ деннад «Красная Армия», «Калинина», «Путь Коммунизма» яхача колхозашка, колхозникаш чIоагIа раьза хилар ансамбла репертуара.

ЧIоагIа лоархIаме да культурни-кхетама болх наха юкъе беча хана революци йолча хана вай республикерча а, Шолжа-ГIали тIарча а пролетариата майрача наькъа хьакъехьа а беседаш елга. Октябра 40 шу дузаш В. И. Ленина вахара а цун революцен балхах а, цун саратникех а, граждански тIема турпалхоех а, чIоагIлуш латтача советски союза къамашта юкъера доттагIаленах а, цу къамаша Коммунистически гIишлонаш хьалъярна лоаттабеча къовсамах а, ялхалагIча пятилетка план кхоачашъярна лелабеча къовсамах а йолча материалах нах дIакхетабелга чIоагIа лоархIаме да.

Цудухьа доккхий декхараш да книжкай издательствана хьалхишка латтараш, нохчийи, гIалгIайи меттал политическии художественни литература арахеца деза цун. Издательствос укх шера арахеца лаьрхIача книжкашта юкъе из литература дац. Из кхоачамбоацар да издательства балхах.

Цунах хетта хIара районе а гIалашка а хьалъе езача культурни гIишлони план оттае еза.

Юрташкеи, станицашкеи наха дика бахар тоадарна бола болх лоархIаме лелабе беза. Цу балхах белгал баьннаб шоай инициативах из болх дIаболабаь Белгородски областера Шебекински колхозникаш, царгара опыт хьа эца еза. Цу районе хIанз хьалъе йолаеннай колхоза клубаш берий яслеш, стадионаш, спортивни майдаш, культурни паркаш, наькъаш тоаде. Колхозий Центральни усадьбашка йолаьй хьалъе типови клубаши, библиотекаши, хIаьта божа лелабеча фермашка а кхай тIарча станашка а — цIе уголокаш. ЧIоагIа лоархIаме леладу цига колхозникашта чубаха цIеноши, юкъара банеши, гIувнаши кийчъяра гIулакх.

Культурни учреждени болхлой декхар да из инициатива хьалаца а, вай республике дIакхайкa де а.

Республикерча районашка пхиъ культурни цIа да хьалде лаьрхIа, царех 4 цIа Надтеречнийи, Шелковскийи, Шалинскийи, Гудермесскийи районашка Чечингстрой тресто хьалду. Из болх чIоагIа ладара лел. Надтеречни районера культурни цIа хьалдеш латта ялх шу да, хIаьта а хьалдаь даьнна дац из. Цу цIеношта хIара шера хьахецаш дола ахча эшача дIа а ца дохийташ «Чечингстрой» тресто мела лела бу из болх, хIаьта эшаш йола гIишлош ю материалаш кхоачам боллаш бригадашта ца лоаттаяро а лаьгIбаьб из болх. Чечингстрой треста укх шера уж цIенош йисте даха деза.

Клубий а библиотекий а болх лакхбарна культурни учрежденен болхлой идеологически боарам лакхбе беза, цар политически а общеобразовательни а кийчо лакхъе еза.

Укх шера культпросветучрежденешка болх беш мел вар юкъера образовани йолаш хургволаш кийчо е еза.

ХIанз культуран Управлене 6 бетта лаьрхIача курсашка кичвеш 20 саг клубий болхлой ба, август бетта йолаенна 30 саг вола библиотеки болхлой курсаш а я.

Болхлошта эшача тайпара гIулакх де деза, уж балхара дIа ухаргбоацаш. Къаьстта болхлой (специалисташ) дIаахара белгалъяьнна я Малгобекски, ТIехьа-Мартан, Хьалха-Мартан районаш. Специалисташа фусамашта, доагамаи иштта кхы долча бахара эшаш долча хIамаштеи кхоачам белга чIоагIа лоархIаме да.

Болх тоабарна каст-каста районашка культболхлой семинараш вIашагIъетта еза. ХIара семинаре опыт дIа юха эцалга а, клубий, библиотекай балхах кхоачамбоацараш гучадоахалга а, уж кхоачамбоацараш дIадоахалга а лоархIам болаш хила деза цу семинарашка.

Культпросветучрежденей болх масса а хьехархо совещанешка, юртабоахаман специалистий а медицински болхлой а совещанешка бувца а бувцаш ерригача интеллегенцега дакъа а лоацийташ тоабе беза.

Вай республикерча клубий а, библиотекай а болх ладара лелара бахьан да цхьабола кулгалхой мела хилар, хьалхале лелаерашкара опыт цар хьа ца эцар, каьхаташ вIашагIдетташ цар дукха ха йоаяр.

Уж дерригa кхоачамбоацараш дIа а даьха культурни учрежденешта кулгал дара гIулакх лакхде деза. Из доагIаш да районашкарча культурни отделашта а.

Нохч - ГIалгIай АССР культура лакхъярна дIахо дегIа йоалаярна кхоачашде дезаш XX-ча партсъездо оттадаь доккхий декхараш да.

1958 шера хьаделла деза ший хана республикерча къахьегамхоша доккха сий деш хинна Нохч - ГIалгIай драматически театр. Цунна эшаш бола болхлой 25 саг нохчийи гIалгIайи кийчбе укх шеррехь а йоалалу Ленинградера Островске цIерах йола театральни институт.

Укх шера таникий театре вIашагIъйол нохчийи гIалгIайи группа, бераштa нохчийи гIалгIайи меттал постановкаш увттаергйолаш.

Кастта вIашагIъйолла еза нохч-гIалгIай къаман инструменти оркестр 55 саг а волаш, вакалисташ кийчбе хоровой студи а. Вакалистай дакъа лаца тарлургда иллейи халхареи ансамблаца а драматически театраца а, тIехьагI вIашагI а теха музыкально-драматически театр хургдолаш:

Вай республике лаьрхIа кийчъяь кадраш ца хиларах тIехьа йисай хореографически искусство, цудухьа хореографически студи вIашагIъйолла еза.

Художественни фонде вIашагIъйолла лаьрхIа я изобразительни искусстван студи а композитора союза отделени а.

Шолжа-ГIалий тIарча наьха искусстван студи а композитора Союза отделени а.

Шолжа-ГIали тIарча наьха искусствагарча безамга а хьажа, тхона бакъахьа хет гIалийчурча пхе районера доакъашхой а болаш сводни хор вIашагIъеллача. Укх шера хьаелла лаьрхIа я салон-тика цига Шолжа-ГIали тIарча художникий продукцеш йохкаргъйолаш.

Шолжа-ГIали тIарча къахьегамхоша даьча дехарах бакъахьа хет тхона музыкальни училище сайрийна хьеха школа балха болашехь а боккхи бараша музыкальни образовани эцарг йолаш хьаеллилга.

Хоровой студи вIашагIъйолларца музыкальни училище даькъ тIа цIенош да хьалде дезаш. Уж цIенош хьалдарна тхона гIо де а деза.

Хьалде доладаьд 800 моттиг йола драматически театра цIенош, укх шера хьадоладеш да библиотеканнеи республикан типографенеи цIенош а. Август бетта Шолжа-ГIали тIа болх дIаболабу шера экран долча кино-театра, хьадел Iилмакхайкаду кинофильмаш хьокха кинотеатр а, шиъ аькхан киноплощадка а.

Культуран Управлене лаьрхIад укх шере а кхы дIаха а театрий предприятешкеи, учрежденешкеи бокъонца музыкальнийи театральнийи образований а йолаш болхой дIачIоагIбе.

Шеко яц, партийни организацей кулгалца Нохч-ГIалгIай АССР-а культура болхлоша, уж коммунистически кхетама декхараш сийленца кхоачашдергхилара, республикерча къахьегамхошта культурно гIулакх дар лакхдерг хилара.

ТАТАЕВ В.,
НГIАССР Оргкомитета Культура Управлене начальник.

Сийлен доска

Наурски ССКП Райкомои райисполкомои хьаяларца республикерча Сийлен доска тIайолх:

Наурски МТС (директор нов. **Дядиченко И. П.**, парторганизацен секретарь нов. **Волгин В. И.**, лакхара зоотехник нов. **Демченко П. Ф.**), МТС-ш чуйоагIаш йолча колхозаша. 1957 ш. 2 августа силос йоллара план 100 процент кхоачаш ярах. (Планах йола езар 6.300 тонн, еллай 6.303 тонн);

Ленина цIарах йола колхоз (колхоза председатель нов. Василихин Д. Г., парторганизацен секретарь нов. **Катерович Ф. Ф.**, (силос йоллара план 2 500 тонн, еллар 2.750 тонн).

* * *

Сунженски ССКП райкомои райисполкоми хьабаларца республикерча Сийлен Доска тIа боах:

Кирова цIарах йола колхоз (колхоза председатель нов. Наумов Н. Г., парторганизацен секретарь тов. Подколзин Н. Л., силос йоллара план 4.060 тонн, еллар 4.300 тонн я).

XX — партсъезда цIарах йола колхоз (председатель нов. Кузнецов М. А., парторганизацен секретарь нов. Антомошкин И. И., силос йоллара план тIеххоачашъярах) планах 2.000 тонн йоагIа, еллар 2.100 тонн я).

ЦIеча Эскара цIерах йола колхоза, силос йоллара план тIеххоачашъярах (председатель нов. Арчаков Н. П., парторганизацен секретарь Черкашина В. М.) силос йоллара план 2.000 тонн, еллар 2.100 тонн).

ХьажкIашта силосовани еш лакха хьоккхамаш даьха комбайнераши трактористаши баьхьаб Сийлена доска тIа:

Павлов Н. И. — комбайнер, Оленко В. И. — тракторист Орджоникидзевски МТС-ара балха 10 дийнахь планах 40 гектар йоагIача, 50 гектар хьаькхай, 1.130 тонн силос йоллалга Iалаш а деш.

Ефимов А. Т. — комбайнер, Шайков А. Л. — тракторист Орджоникидзевски МТС-ера 10 дийнахь 42 гектар хьажкIаш хьеккхай 1.110 тонна силос йоллалга Iалаш а даьд.

Кривцев Н. В. —комбайнер, Тихонов Ю. И. — тракторист Орджоникидзевски МТС — ера 10 дийнахь планах хьакха езача 40 гектара меттел 80 гектар хьажкIаш хьеккхай 800 тонн силос йоллалга Iалащдаьд.

Павленко В. А. — комбайнер, Синчинов В. И. — тракторист, Нестеровский МТС-ера 10 дийнахь 92 гектар хьажкIаш хьахькхай, 700 тонн силос еллай.

Швыдченко Н. — комбайнер, Москаленко Г. — тракторист — Нестеровски МТС-ера 8 дийнахь 64 гектар хьажкIаш хьахькхай, 880 тонн силос еллай.

ЯлхлагIа исторически съезд

Вай парте ялхалагIа йола РСДРП(б) съезд йолаеннай Петрограде (хIанз йола Ленинград) июль бетта 26-ча дийнахь (хIанзарча стилех август бетта 8-ча дийнахь). Цу съездо 8 дийнахь болх баьб.

Из съезд йолча хана, Iаьдал бIаьхийча наьхеи цар халхаройи кара и даха, гучахь тоамаца машарца болхлойи къахьегамхойи советашка гIолла революцен болх дегIабоалабеш, болхлойи кхыча къахьегамхойи бокъо яккха, Iаьдал цар бе долла йиш йолаш хиннадац. БIаьхийча наьха Iаьдало денна приказаш а хиннад шоашта дарбана йоаца съездаш, собранеш ма ейтийла аьнна. Цудухьа большевики ялхалагIа съезд къайлах болх беш хиннай.

Цу съезде 157 решающи голос йолаши, 128 совешательни голос йолаши делегаташ хиннаб, 240 эзар парте членаша бахкийта. Парте членаш, кхо бут хьалхах Ерригрaсийский VII-гIа (Апрельски) большевики конференци йолча хана хинначарел, кхо дакъа дукхагI хиннаб. Цу съезде 1.800 парте член волаш йолча, Шолжа-ГIалан парторганизацен вахийта делагат нов. Ансимов Н. А. а хиннав.

Временни правительствос приказ денна хиннад большевики баьччаш, Ленин хьалха волаш, лувца а лувсалба суде а лулба, аьнна. Цудухьа Ленин цу съезда хиннавац. Из хиннав Разлив яхача станце юххе, буна чу болх а беш, съезда белхаца бувзам а болаш, цун белха кулгал а деш ватIаш. Съезде, Серго Орджоникидзес, Ленин бIаьхича наьха Временни правительствaн суда тIамагIолва аьнна яь предложени енний. КIезига делегаташ хиннаб Ленин суда тIаваха а веза, цига временни правительствос а цун хьалхароша а болхлоштеи, къахьегамхоштеи лелабу тийшаьболх гучабаккха а беза, яхаш. Съездо уж, Ленин суда тIаваха веза яхаш йола предложенеш хьа ца а эцаш, цунна бIаьхийча наьха Iаьдало а судо а тийшаболх бергболга кхетадарца, из цу суда тIамагIолва аьнна оттадаьд. Цул совгIа Ленин а кхы большевики баьччаш а лувцеи, судашъеи, боабеи гIерташ, революцен моастагIашеи полицес леладеча гIулакхашта духьала протест а яьй. Ленинага моаршал а дахьийтад, из съезда сийлен председателал а харжав.

Съездо дийцача дешашта юкъе, кертера дош хиннад, тоамаца — машарца революцен болх дIахо дегIабоалабеш дIабахьа йиш йоацаш эттача хана, малахча наькъашца, мишта бе беза революци котъяргйола болх яха дош.

Цхьабараша яьхад вай мохк промышленности, болхлойи кIезига болаш, промышленность тоаяланза, лакхъяланза ба, цудухьа социализман революци вай мехка хила йиш яц. Ангарске яьхад: «Со ряза вац... вай бIаьхийча наьха революцена гIа баькха тIех а даьнна социализман революцега дахара».

Преображенске яьхад, Апрельски конференце Рыкова яьхача тайпара, — промышленность тоаеннача Малхбузехь социализман революци хьалхах а хинна, цигара мара я йиш яц вай мехка социализм.

Ерригача съездо виъ саго мара воздержаться ца деш, Ленина хьехамаца Сталина цу съезде яьча политикан отчета араяьнна, «Лозунгашта» яхаш Ленина статья хинний. Ленина яьздаьд хIанз цхьа кIезигача хана «Дерригa Iаьдал советашта» яха лозунг ца ювцаш йита еза, хIана аьлча, советашта меньшевикаши эсераши, кхыюкъе дукхагIа бараш цу хана бола къахьегамхой моастагIийи хиннадаь. ХIанз Советашта юкъе мамогга воай нах чу а бига, ужаш бIаьхийча нахагареи, цар халхарошкареи хьа а яьха, болхлоша, къеча ахархоша новкъостал а деш, революцен тIемаца бIаьхийча наьха Iаьдал доха а даь, шоай Iаьдал оттаде деза яьхад Ленина. Из Ленина хьехам ерригача съездо раьза хинна тIайийцаб.

Ялхлахча съездо харцбаьб вай цхьан мехка социализм оттае йиш яц яхаш къамаьлаш деш хинна меньшевикаши троцкисташи.

Мехка боахам тIемо а харцахьа доал даро а чIоагIа бохабаь хиннаб. Из тоабара хьакъехь йолча докладага ла а дигIа съездо оттадаьд, помешикашкареи кхыча бIаьхийча нахагареи лаьтташ хьа а доахалда, дерригa лаьтташ, банкаш, транспорт, йоккха промышленность (маьхкдаьтта, кIор боаккхар, шекар дер, металлургически, иштта кхыяраш) Iаьдала кара гIойла, аьнна. Цул совнах хьадеча хIаманна а, из дIанийсдара а болхлой контроль хийла аьнна оттадаьд съездо. Из хиннай мохк социализме багара оттаяь Ленина — большевики боахама план.

VI-ча съездо къонача наьха къаьстта организаци вIашагI а йоллийла, партен организацеша цун болх вIаштIехьа боккхаш, тоабеш кулгал а долда аьнна оттадаьд.

Профсоюзаш цхьаннегахь а хала езац яха меньшевикий хьехам бохаболба, партес цар болх тоабара, лакхбара кулгал а долда аьнна оттадаьд съездо.

Парте ше йола орган демократически централизманца вIашагIйоллийла яха хIама тIа а долаш, парте керда устав чIоагIдаь тIайийцад съездо.

Съездо харжача Ц. К. съезда цIерах манифест араяьккхай. Цу манифеста тIа яхаш хиннад: «Тха тIема новкъости, кийчле кердача тIемашта! Сиха луш, деналца, къонахалца, провокацешка ла а ца дувгIаш, Iоабе низ, тIема колоннаш вIашагIа йохка! Парте байракха кIал отта, болхлой, салтий. Тха байракха кIал отта, бокъо йоаь тоIабаь боахка ахархой!

РСДРП(б) ялхалагIча съездо, герзашца нах гIовтта а баь, революцен тIемаца болхлой Iаьдал оттадеча новкъа яьккхай парти.

ЯлхалагIча съездо партена бенна Ленина никъ нийса, бакъахь хилар хьахьекхар кхо бут балалехь Сийлахь-Йоккхача Октябрьски революцен котъяларо

Кердача толамашца духьал гIоргда вай Октябра 40 шу дизарна

* * *

ГIишлонаш хьалъяра юкъера кхоачам боацараш дIадаха

Дуккха а ахча а, хьу а тховна тIаехка материалаш а хьахийцай Советски паччахльалкхено шоай даьхе цIабаьхкача нохчаштеи гIалгIаштеи цIенош хьалде.

МагIалбикерча районе цIабаьхка 1313 дезал ба нохчий а гIалгIай а, царех цIенош ийца бахаш ба 373 дезал, цIенош хвалдаь дIачухайша лоархIаш ба 130 дезал, цIенош хьалде доладаь ба 466 дезал, хIанз цIенош хьаэцанза а, е хьалде болабаланза ба 334 дезал.

ЦIенош хьалдарна ссуда деннад ерригача районе а МагIалбик гIали чу а дукхача дезалашта. ЛоархIам болаш терко еш а, яь а я цIенош дерашта хьу а кхыйола гIишлонаш хьалъяра материалаш Iалашъярна а царга уж йохкарна а. ГIишлонаш хьалъерашка Райпо гIолла ехкай герга хьу 903 кубометр, херх хьакхаь хьу 532 кубометр, цемент 184 тонн, шифер 11.846 лист, толь 900 рулон, фонера 196 лист.

Из иштта дале а Iалаьмате дукха кхоачамбоацараш да гIишлонаш хьалъярна юкъе. МагIалбикерча гIалан исполкоме дукха нах хул ссуда дехаш, хьу а кхыйола материалаш а ехаш заявленеш язъеш, уж заявленеш ший ханнахьа къоастаяц, наха дехаш дола новкъостал делга ценгара денга тIехьадоах, масала, Мамиргов Солсбика Османа МагIалбикерча гIалан исполкома председатела заместитель нов. Богославскега 3 бутт хьалхагIа заявлени еннаяр цIенош хьалде хьу йохка РАЙПО-га ала аьнна, из заявлени къоастаяь цун жоп делар укх августа бетта 3-ча дийнахьа, хIаьта а ехаш хиннача 4 кубометра меттел 3 кубометр хьу мара язъянзар цунна. Нов. Мамиргов гIалан исполкома председатела заместитела гIо дарга хьежаш ваьгIаваларе хIанз а ара юкъе вагIаш хургвар. Ше болх беш волча «Малгобекнефть» ОРС-а начальника новкъастал а даь дуккха а халонаш лейна яле а цIенош даь вала воал Мамиргов. Цу тайпара моттигаш цаI хинна Iац МагIалбикерча районе. Укхаза колхозашка кулгалдераша дезача тайпара гIо дац гIишлонаш ерашта. Эшача хана хьу хьатIая машинаш, говр-ворда иштта кхыйола транспорт лац. Из иштта хиларах хьалдоладаь цIенош йистедаха ца могаш дукха нах ба Долакоа а Инаркъе а. Цул совгI йоккха халон я хьаязъяь хьу гIишлоеча IатIаяхьалга а. Райпо гIолла эцаш йола хьу Моздакера хьалъя езаш я. Моздаке цу района юрташкара 27—50 километр гаьна я. Колхозашка а совхозашка а транспорт кIезига хиларга хьажача чIоагIа хала да цигара хьу хьаъя. МагIалбикерча района кулгалхоша, райпо правленес, респотребсоюза новкъосталца Iалашде деза хIанз дукхагI болча нохчаша а гIалгIаша а цIенош деча хана Махьмада хитIа е МагIалбике хьу а кхыйола гIишлош хьалъю материалаш йохка складаш яхкара, цо лоархIам боллаш сихдергда цIенош хьалделга.

Нагахь санна юрташка бахача наха дIалуш ссуда дале из ссуда хьаэца йиш йолаш бац МагIалбике гIали чубаха нохчийи гIалгIайи. Районе цу гIулакха къоастадаь хинна а бахача кхыча наха къоастадаь хинна а ссуда дIаденна даьннад, хIанз республикера ссуда ца даларах цIенош дераштa из дала йиш йолаш яц МагIалбикера гIалан исполком, цу гIулакха Нохч-ГIалгIай оргкомитета гIо эшаш да.

Тоабе безаш ба МагIалбикерча Райпон болх а. Укхаза къоставаь вац цIенош дераштa гIишлош хьалъю материалаш хьаязъеш вола болхло, нагахьа санна Райпо бухгалтер банке е кхычахьа ваха конторе воацаш хилча, из цигара хьавалца хьежаш вагIа веза материалаш хьаязъе вена шийна цIенош деш вар.

МагIалбикан горкомпартен секретаро нов. Аванесовсеи, гIалан исполкома председатело нов. Шевченкаси къаьстта уйла тIаяхийта еза гIишлош хьалъяра юкъера кхоачамбоацараш дIа а даьха шелал хьа тIа ялехьа цIабаьхка нохчий а гIилгIай а чубаха цIеношца Iалашбарна.

Т. ТЕБОЕВ.

ХIанзе а денз кийчо е

Доккха толамаш даьхад Гудермесски районерча къахьегамхоша укх шера хьалкхедаь ялат доа ца деш геттара кIезигача хана чуэцаш. 1.300 гектар совх раздельни способаца чуийцад цар. Из раздельни способах чуэцар бахьан долаш вай республике хьалхар барашца кхашкара балхаш йисте даьха а баьннаб уж.

Цу балхах доккха дакъа лаьца шоай декхараш кхоачашдир Гудермесски совхоза тракторно-полеводческ бригадерча раздельни способах 400 гектар совх ялат чуийцача механизатораша.

Раздельни способах ялат чуэцар чIоагIа лоархIаме долга укх шера къастта а гуча даьннад Гудермесски совхозерча къахьегамхошта. Ялат дIа деле кхаш кийч де бола беннаб уж, цу способах ялат чуэца аттатI хургдолаш. Раздельни способах ялат чуэцаш хилча кхаш гувнаш а кIоатарч а доацаш шаьра хила деза. Из кийчо е еза гурахьа дув ялат дIадийна даларца.

Ишта лаьттан кхаш шаьрде лаьрххIа бульдозераш а эшац, Гудермесски совхоза тракториcташа, Саенкоси, Ярцовси, Дидникеи из болх бу «С-80» яхача трактора йоккха яза цIера машина ральсаш в беру. В детта турбаш тIехьа а йийзе: хьалхагI дIоахал а тIаккха пхорагI а кхай тIа гIолла уж текха а еш. ХIара денна 50—60 гектар лаьтта иштта кийчду цар цхьан тракторца.

Лаьтташ раздельни способах ялат чуэца кийчдара цар еш йола йоакхо цунца йисте йоалаш яц, хIана яьлча мелла гувнаши кIоагарчи доацаш кха шаьра дале а из во оахе, йокъаш юте цу кхайтIара раздельни способах ялат чуэца атта хургдац, ялат хьокхаш йола машинаш каст-каста йохарг а я. Из гIулакх чIоагIа лоархIаме а леладеш оахам шаьреи, йовкъаш йоацаши, къаьстта йистош дика тоаяьи хургъйолаш бу совхоза механизатораша шоай болх.

ХIанзе денз из кийчо дика дIачакхъйоаккхе 1958 ш. дуккха а бIаьш гектараш цу кердача раздельни способаца доа ца деш ялат чуэца йиш хургья.

К. СУЛТАНОВ.

Дика болх бу шофераш

Дика шювераш ба Цициеви, Эльхаджиеви. Гумсен автохозяйстве дукха безаши дика лоархIаши шофераш ба нохчий кагий нах н. н. Цициеви, Эльхаджиеви.

Уж тха дикахчарна а юкъе диках бола шофераш ба, — йоах автохозяйства начальника Василий Михайловича Письменный — Цхьаккха хIаман духьале ца еш, тIах аьнна кагийнах ба уж. Мичча хана уж задани енна бахийтача, духьале яьяц цар, сий долаш чакдоакх цар шоай декхар.

Цу дIайхача, сиха кIа чуэцача дийнахь уж шаккъа а кIа чуэцаш бар. Дика болх бир цар гуйран ялат чудерзоча хана. Цу кIезигача хана пхийтткъаьх дийнахь царех хIаране чуийцар 640 тонн кIа.

Уж болх беш йола машинаш «ЗИЛ 185» даима тоаяь хул. Машинаш дика лелаю цар, чIоагIача теркамца хьожа а хьожаш беш болча балхо дика мах лу. Цициевс а Эльхаджиевс а юкъерча хьисапаца бетта 700—800 сом алапи доакх.

Р. МАРХИЕВА.

* *

80 центнер хьажкIиш цхьан гектара тIара эцаргйолаш

Ассински яхача станицан колхозе бIаьсти вIашагIъелла хиннай кагийча наьха хьажкIиш дIаювш йола звено. Цу звеноца дIаязвеннав 8 саг.

Шоашта дулургдар лаьрхIачул тIехьагI, ерригача 15 гектара тIара, цхьацца гектара тIара 80 центнер томар тIехьа хьажкIиш чуэцарг йолаш. Шоаш кхашка ара бовлалехьа хьалхагIа массехк занятий яьй цар дикагI огротехникас маяххара уж хьажкIиш хьалкхееш. Дешашехь а болх бора цар: 45 тонн миниральни удобрени, 150 тонн кхы а лаьтта тоадеш йола удобренеш йиллар цар кхашка, тIехьагIа хьажкIий фу кийчдаьд, молхаш теха тоа а даьд из.

Апрель бутт бовча хана квадратни гнездовой хьиспе хьажкIиш дIайийнай цига. Дукха ха ялалехьа хьажкIиш хьатIа яьннай, царна тIехьа йоархIаш а яьннай. Эггара чIоагIаха хьажкIишка хьажа веза денош хьатIа кхаьчад. Мелла болх баьб цу звенос хьахьокх цифраша: шозза оасар даьд, шозза лаьтта кIаьд даьд, диазза культиваци яьй. ХьажкIий хенаш шин метрал ах метрал тIех даьнначул тIехьах, цар мел леладаь гIулакх леладаьд эггара дикагIа йоалча агротехнически хана.

Тхо тешаш да тхоай звенос тIа лаьца декхар кхоачашдергхиларах, хIанз цхьацца гIадам тIа шиннегара йиънепа кхачалца хьажкIа йоал.

ХIара дезала дика даь цIенош деза

Тха цехе вахара гIишлонаш хьалъяра партеси правительствоси яьча Постановленес къахьегам керда а лекха баьккхар. Цу исторически документа хьакъехьа юкъара къамаьлаш даьчул тIехьагIа бетоншикий бригадир волча новкъ. Шевченкос аьлар:

— Доккха баркал хилда вай езача Коммунистически партена хIара денна вай, мугIарех болча наьха, йоакхо ярах. Воай низ кхобергбац вай чехках гIишлонаш хьалъяра программа кхоачашъярна.

Халкъан хьал-таро тоаярна мамогга къахьега деза аьлар ший новкъосташка дуккхача хана денз болх беш йолча бетонщицас Карагичева Полина Ивановнас.

— Хьалха сои са диъ бери зIамигача наьха цIалгача доахкар, — аьлар цо. — Дукха ха йоаццаш тхона дика квартира еннай. Иштта таро йолаш баха беза беррига къахьегамхой а.

Слесарь волча новкъ. Масловс аьлар, цеха коллектива ший култашца хьал деча цIеной балха кхы а дикагI дакъа лоацаргда ше, аьнна.

— Цу цIеноех, — аьлар цо — сона лургъя дика кийчъяь квартира.

Болхлой боацаш, цар дезалаша а дакъа лоац цIенош хьалдеш. Къаьста, каст-каста цIенош деча балха нийслу цIеноаной бола н. н. Спицглоз, Богун, кхыбараш а.

Тхоай цIа хьалдарал совх тхона кхычар гIулакхаш а дагадоахк. БIаьш дола нах чубаха цIенош хьалдеш латт города юкъе а йисте а. Цудухьа аьшкбетонни конструкцеш дукхагI арахеца еза, гIишлонаш аьшкбетонни конструкцеш дукхагI арахеца еза, гIишлонаш хьалъяра балхий механизаци тоае еза хIаьта материалий дикал лакхаяккха а еза.

Цхьабакъда, во хоамаш а да хозаш: Старопромысловски районе уллача кирпични № 2 завода ший продукцен дикал толхаяьй. Дукха ха йоаццаш оаха хьалъяь яьккхар керда поликлиника. Керттера йоацача гIишлошка яха кирпишк хIанзехь а оаталуш латт. «Старогрознефта ОРС-а базан кирпишкий карт йохаш латт. Кирпични завода кулгалхоша шоай кирпишк чIоагIагIа халийтарна беррига низ тIабохийтарг хиларага дог доахаш хургда вай.

Цул совх, къулбехьарча Тирка лоамашта кIал уллача лардий кхера боаккхача карьера боахаме порядок оттае еза. Укхаз во дар фуд аьлча, боъонца да ца хилар да, кхера геттара къаьнача хана баьхача бесса боах, цхьаккха а горни надзор а яц.

А. ТИШЕНКО,

«Старогрознефта» гIишлонашхьалъяра — монтажни цеха прораб.

НОХЧИЙ ШКОЛА

Грозненски районе, Староюртовски совхозе 1-ча сентябреден хьа болх бе нохчий меттал ворхI шера дешаш йола школа йолалуш я. Совхоза болхлой 300 бер деша дагIаргда цу школе.

Кердача школен зданенна еш йола ремонт йисте яьннай. Хьехархой кийчбаьб. Дукха ха ялалехь хьаэцаргда цар нохчий меттала яьздаь дола книжкаш.

НАГАЕВ.

* *

Шерра доаржаде къаьст-къаьста цIенош хьалдара гIулакх

Ачхой-Мартан районе вIашагIкхийтта къаьст-къаста цIенош хьалдар дIахьош да.

Укх тIеххьарча хана шоаш даьча шоай цIеношка баха дIачубахаб нохчий 45 дезал. Ворошилов цIерах йолча артела колхозникаша Замалов Джамалдинеи, вежараша СадулаевгIар — Ахьмади, Хьусени, Мусаев Мухьмади ишта кхы барашеи керда даьча цIеношка баха дIачубахара че йир.

Цу районе цхьа эзари шибIаьи шовзткъеи ялх цIа хьал деш латт, цIенош деш болча наха ссудаш хьайийцад.

Силос йоллара болх дика дIаоттабаьб

Юкъарча хьайбашта доакъар ший ханнахьа а кхоачам боллаш а кечдара шерра къовсам лоаттабеш ба республикан юртбоахама къахьегамхой. Коммунистически партес вай мехка гаргарча шерашка цхьан сага хьисапах дулхи, даьттеи, шуреи даккхарна хьалхишка оттадаь декхар кхоачашдарна доккха маIан долаш да колхозий а, совхозий а юкъара хьайбаш ший ханнахь, кхоачам боллаш доакъарашца Iалашдар.

Доакъар кечдара болх Терка-йисте районерча ший директор новкъост Дядиченко а волаш йолча Наурски МТС-а коллективо дика дIаоттабар бахьан долаш, цун зоне чуйоагIача колхозаша планах 6300 тонн силос йолла езача, август болабалале 6303 тонн силос а йоллаш, цу доккха маIан долаш болча белха план 100 процент кхоачашъяьй. Иштта силос йоллара гIулакх дика дIадихьад цу районерча Ленина цIерах йолча колхоза колхозхоша а. Планах 2500 тонн силос йоллаезача, цар август болабалале 2750 тонн силос еллай. Из да цар таро хиннай цу колхоза председатель волча новкъоста Василихина а парторганизацен секретара новкъоста Катеровича а колхоза болх дика вIашагIболларагI.

ЦIеча эскара цIерах йолча колхозе а, Кирова цIерах йолча колхозе а. Цу колхозаша шоашта силос йоллара оттаяь план кхоачашъярца, шоай хьайбаш доакъарца Iалашдаьд.

А. АХМЕДОВ.

Баркал хилда партенеи правительствонеи

Сийлахь Октябра 40 шу дизара сийленца дездарна тIаийца лакхера декхараш кхоачашде лаьрхIа я № 12 йолча треста йиълагIча управленен 1-ча гIишлоний участкан коллектив.

Цар лаьрхIад керда шу тIакхачалехьа 28 квартира йолаш дола наха чубаха вIаштIара даь цIенош, доккхий балха толамаш а доахаш, хьалде.

Каменщикаша тIеххьара пхьелагIа этаж хьалъяьй.

Дика балхаш даьд н. Хаджиев Шамсудина комплексни бригадерача болхлоша. Укхаза болх беш 18 нохчо ва. ХIара денна, дика балхаш а деш, 150 процент балха нормаш кхоачашъю цар.

Дуккхача шерашка гIишлонаш хьалъеча белхаш деш хиннав н. Хаджиев. Цун кулгалца доккхий балха толамаш даьхад бригадо.

ЧАХКИЕВ БАШИР

СУРТА ТIА: Ачалкхерча миниральни хий доаккхача завода дика балхаш ду болхлой (аьрдехьара аьттехьа) Полонкоева Л., Казимирова Т., Полонкаева.

Вай республикан дIаяхача хана хинна революционни гIулакхаш дагалацар

ЦIАККХА ДИЦЛУРГДАЦ!

Февраль бутт. 1919-гIа шу... Топ караэцарг мел хиннача гIалгIачо дошол дезагI герзмолха лоархIаш, дIадаьннача паччахьа Iаьдала хоамат кхы юха шоашта кач ца яйта, хIара къахьегамхо вала кийча волаш, шоай мехка сийле лорае оарцах ваьнна ха яр из.

Цхьацца бахьанашца цIур юкъе а бехкаш, паччахьа Iаьдало вIашагIлетадаьча Россе даьхача кагийча къамашта юкъе бокъонца дола вошал, дег тIара доттагIал оттадеш дена советски Iаьдал, бIарга иккха хIама санна, къувлар хьалха хиннача заводий, фабрикий, лаьттай даьшта, инаралашта, паччахьа эпсарашта. БIаьхийча наьха паччахьалкхенаша герзаца, кхачанца, тIабувхача гIирсаца, нахаца ма-могга новкъосталаш а деш, къахьегача наьха ираза этта къона Советски Республика фуннах даь а кхы чIоагIъялалехь йохае гIерташ яр контрреволюци.

Мехка чухь бIеха мел вар шюашта тIехьа а ваьккха, капиталистически паччахьалкхенаша тIема кхоачамах бизза Iалаш а баь советски Iаьдал дохаде, заводаш, фабрикаш, лаьтташ, машин-наькъаш, банкаш бIаьхийча нахага юхадала, къахьегача наха юха а хоамат кач йолла, аьнна, гIайттабар паччахьа инаралаш Деникин, Колчак, Юденич, иштта кхыбараш а.

Ше котъяьннача метте контрреволюцес оттаду къиза туржаI довзаш а, доккхача Iазапаца Россера дуккха районаш а ХIирий мохк а дIалийца Долакхаюртаи ТIой-юртаи кIалха бена хьаэтача Деникина бIево шоашта фу дахь ховш а бар гIалгIай къахьегамхой. Шоашта ховр совгI долаш, Ленина тешамерча новкъоста, беррига ча гIалгIай къахьегамхоша шоай да санна лоархIаш а цар дагахь вижаь а волча Серго Орджоникидзес кхетабаь, де дезачох дика сакхеташ а бар гIалгIай къахьегамхой.

Иштарча хана февраль бутт бар из.

Шо-шоай цIеношкара ара а бувлаш, вал-ваьннар маьждигигахь ухаш бар цу дийнахь ТIой-юртара нах. Баламах Iотесса е кара топ йоацаш нагахьа саг вацар. УрагIа яхийта кий лаьтта кхоачаргйоацаш. селла дукха бар пулбенна нах. БоккхагIа бараш, шалташ тIа кулгаш а дехка, сатийна латтар кагийгIа бараш дорхбенна, эгIазал бIаргашка йоагаш бар. Маьждига хьалхашкарча йоккхача майдан тIа наха юккъе цIог а кес а тессаь йолча цIеча говра тIа а вагIаш Деникина эпсар латтар. Берса-юрта латтача Деникина бIена штабо викал ваь вайтавар из, шоаш кхайкадеча хIамаех гIалгIай «дIакхетабе», аьнна. Цун баламаш тIа, къега а къегаш, IажагIча хьаьса пагонаш ядар.

— Топ тоха езар цунна! — Хозар кагийнах латтача оагIонгахьара.

БоккхагIа болчар уж чувхабора.

Ше яххар гулбенна латтача гIалгIашта тIаэцарг хиларах дог тийшаь а волаш, кура дар эпсаро деш хинна къамаьл:

— Беррига Эрсий мохк а хьалаьца доагIаш низ бола Iаьдал да тха дар. Тхога шоаш лоза ца а дайташ, тха бIу шоай юрташка духьале йоацаш чу а байта, БуротIа Iеш бола большевикаш тхога хIалак а байта, — йоахар, Деникина эпсаро.—Нагахь санна оаха яхар оаш ца дойя, тахан-кхоана шун юрташ цхьатарра Iошаьръе а шю хIалакде а тхона хала дац.

— Тхо дейначул тIехьагI, тха декъашта тIагIолла мара шох саг кхы тхой мехка чу а вутаргвац, большевикий оагIув хьаллаьца шох латаш тхоаш кхоачадаллалца дайна дIа а даргда, — ишта дар гIалгIаша денна жоп.

КIайча эпсаро яххар дича бакъахьа хеташ дола хабараш хозар юкъ-юкъе. Из хьал долча наьха, хабар дар. Из вIалла дага а хIана дехад, яхаш, царна топа йовхьаш тIалувцаш бар ТIой-юртара къахьегамхой. Уж бов а кийча бар цар яхар ца де...

Эпсаро даьча курача къамаьло кхы а дукхагIа дорх баьча кагийча нахах, боккхагIа бараша уж юхатохар бахьан долаш, хала кIалхара а ваьнна дIавахар гIалгIай «кхетабе» вена эпсар. ТIой-юртарча наха деннар мо дар Долакха-юртарча наха цуна денна хинна жоп а.

Берса-юрта шоай штаб а теха, дийнахь а бус а къаракъ кертах ца доалийташ, даим молаш Iеш бар Деникина бIуна укх оагIорахьа лестаьча даькъа керттера хьакимаш. Чаз а денна дIачуваьннача эпсаро веха вагIача хьакимга дIаальлар гIалгIай жоп миштад. Из дIахезача сабIарзденнача хьайзар инарал.

Чехка эпсараш вIашагI а теха, ди-бийса даладехь Iошаьръе Долакха-юрта ТIой-юрти аьлар цо.

ТIом болабелар.

Хьалхарча дийнахь, шоллагIIча дийнахь, кхоалагIча, диълагIча, пхелагIча дийнахь, наьха мо чIоатIа зе а тохаш, юхабийттар гIалгIаша хьаьрбаьнна хьувза белогвардейцаш. ДогIан тIадамаш санна листа ухар кагийча топий, пулеметий пхорч, кхалнахи бераши унзар а доахаш, юрташта юккъе чуухар йоккхийча топий пхорч.

Революционни гIулакхаша дегаш чIоагIдаь бале а, Серго Орджоникидзес Долакха-юртаи, ТIой-юртаи гIоде ЦIеча Эскара сотни яйтаяле а, ший сотни а йоалаеш черсий большевик БатIал оарцах венавале а, хIаьта а цу деношка моастагIчун низаца биста йиш йоацаш кIезига бар гIалгIай низ.

ЯлхалагIча дийнахь саррахьа Долакха-юрт моастагIчо дIалоацачахь яьлар. Долакхаюртаи ТIой юртаи юкъера юкъ гIадж кхоссал мара яц. Тахан-кхоана дIалацар кхерам болаш яр ТIой-юрт а. Наьсаренгахьа дIайолаелар гIалгIай берех, чурча поарталех етта вардаш Берий делхар, хьайбай Iехар, кхалнаьха кадар, вордай цIувзар, юртех чуболаш латтача тIема таташ — уж дерригаш а вIашагIа ийна дар. Шоай кхуврч, шоай цIа, шоай юрт, шоай мохк, советски Iаьдал бахьан долаш духхьала чуухаш бар гIалгIай кIанти. Пхо-молха кхоачалуш латтар.

ДIалаьцар белогвардейцаша Долакха-юрт. Доагаде болабелар юртара цIенош. Юрта эттача туржаIах довда гIерташ санна, сигала ухар доагача гIалгIай цIенош тIара гIетта цIера алаш. Ювлача топех а доагача цIеноех а гIеттaш болча кIурах этта дохк латтар Долакха-юрта а ТIой-юрта а.

Долакха-юрт яьккхача шоллагIча дийнахь Малхбузенкъилбаседенгахьа гIолла. ТIой-юртах чубелар гIаьрхойбелогвардейцаш. ТIой - юрт йоассаеннаяр. Йоассаеннаяр аьлча-м нийса хургдац.

Шоаш тIаккхаьч-кхаьчача цIенах цIи а тохаш боагIача белогвардейцашта, бIарг хьа ца лохкийташ, сангарча а хайна дов деш вагIа цхьа гIалгIа. Ше тIа вагIа сира говр човхаяь юртагахь дIачу а эккхаяь, ше валлалца тIехьашка ца вала аьнна ший дагахь чIоагIо яь хайнав из. Цун топ массаза ял, мангало хоадаьдаь мергIилг санна, ага а аьге бартал кхет цхьацца белогвардейц. Дукха бада цунна бIаргагуш, цун топо боабаь кхы цIаккха а гIовттаргбоацаш бартал беттабенна моастагIий. МоастагIий цIоз мо дукха ба.

Эггара тIехьа а сангарчара ювла турпалхочун топ ца ювлаш сецар. Цун потронаш кхоачаелар. Дикка моастагIий гарга а гIортийта, сангарчара гIаттар из. МоастагIчунгахьа букъ а берзабаь кIалхара воалачул толашагIа хийтар цунна юхь-духьал а этта моастагIчох латаш валар. Топ а эйяь тIахьийддача майрача кIанта топаш техар белогвардейцаша. Из вежар...

...Хьалъелла чокхе ши Iерж а йолаш юкъ-меттера лаьца йIаьха салти топ бе а йоаллаш, ше ца хоавалийта гIерташ мамогга карта юхе а теIаш хьийдда вена маьждига карта чуийкхар цхьаькха лакхарча дегIара къонах. Боад болаш латта ха яр из. Еррига аре сийрда яьккхаяр доагача цIеноша. КIалхараваьнна ший дIаваха тарлургдоллашехь а, ший юрта сийленна, советски Iаьдал бахьан моастагIчох лата, дегIацара са къастталца, керара дог сацщалца тIехьашка ца вала нигат даь вар из. Ший валавезаш хилар-м новкъа дацар цунна. цунна новкъадар шийга патронаш кIезига хилар. Цунга ерригаш а ийс потрон мара яцар. Ийс патрон — ийс белогврдейц. Уж кIезига бар.

ЦIеча кирпишкех даьча лакхарча мимар тIара цхьа топ яьлар. Хьайззаь говра тIера чувахар белогвардейций отряда — дошлошта хьалхаваьнна воатIаш хинна эпсар. Салти хибелар. Цхьа юкъ яьннача гIолла цIаькха а топ яьлар мимор тIара. Вежжаьча аллий сар цхьаькха а белогвардейц. КхозалагIа, диазлагIа, пхезлагIа... Ийссаз яьлар мимар тIара топ. Улица тIа кхы цIаккха а гIоттаргвоацаш аллийсар ийс белогвардейц.

— Да вала йоаца потронаш! — цIогIа иккхар цунга тIеххьара потрон чаккхамо юха арахкессача. Топ кхийсаьчун потронаш кхоачаяларах са а кхийна, майрабаьнна тIабоагIар белогвардейцаш. Дов деш ваьгIар мимар тIара шорттига Iолохе ваьлар. Маьждига карта ваьлча, лосттаяь топ лаьттах а теха, хьалъэккхийтар цо болата йIаьха шалта. Чокхе пхьарсаш голаел матIа доахаш хьал а хьекха, тоIIаяь шалта бе а елла карта тIагIолла дIаара хьежача тIаккхаьча бовлла боахкаш боагIаш ткъаьх совгI салте вайра цунна. «ХIанз а тоъаргдеци шоана!» — аьнна моастагIашка мухь а билла, даьрденна лом санна, лаккхача картах тIехвахар, лаккха эйяь бе йоаллаш шалта а йолаш тIахьийдар моастагIашта. Бакъда, цун дIатIаккхача кхензар. МоастагIаша залпах хьатIатехача топаша вожавир из.

Шоай къам лоалла оттаде а, советски Iаьдал доходе а гIийртаьча бIехача моастагIех майра латаш, дезалашкахьа юхахьежа шек балар чу ца доссаш, шоай юрта а къаман а сийле яьккха байна дIабаьлар уж.

Сирача говра тIера Iо а весса, сангарачара дов даь дог майра кIант — ший къаман тешаме воI **Олига наькъен** Бунхой ШаIип вар, хIаьта шийга хиннача хIара потрона сиха цхьацца моастагIа ве а вийна, потронаш кхоачаеннaчул тIехьагI шалта а яькха, даьрденна лом санна, моастагIашта тIахьийддар **Чомакха-наькъаьн Саге ИбрахIим** вар.

Шовзткъа шу дала доал цу хана денз. Цхьабакъда, байначa дийнахьа денз наьха дегашка баха болабеннача цар карахдаьнна мехка сийле йоаккхаш дола доккха гIулакх хIанз а тIехь дувцаш да ТIойюрта а беррига ГIалгIай мехка а. Дицлургдац гIалгIашта цу турпалерча деношкахь ший къонгашта карахдаьнна сийлахь-доккхий гIулакхаш.

Х. ОСМИЕВ.

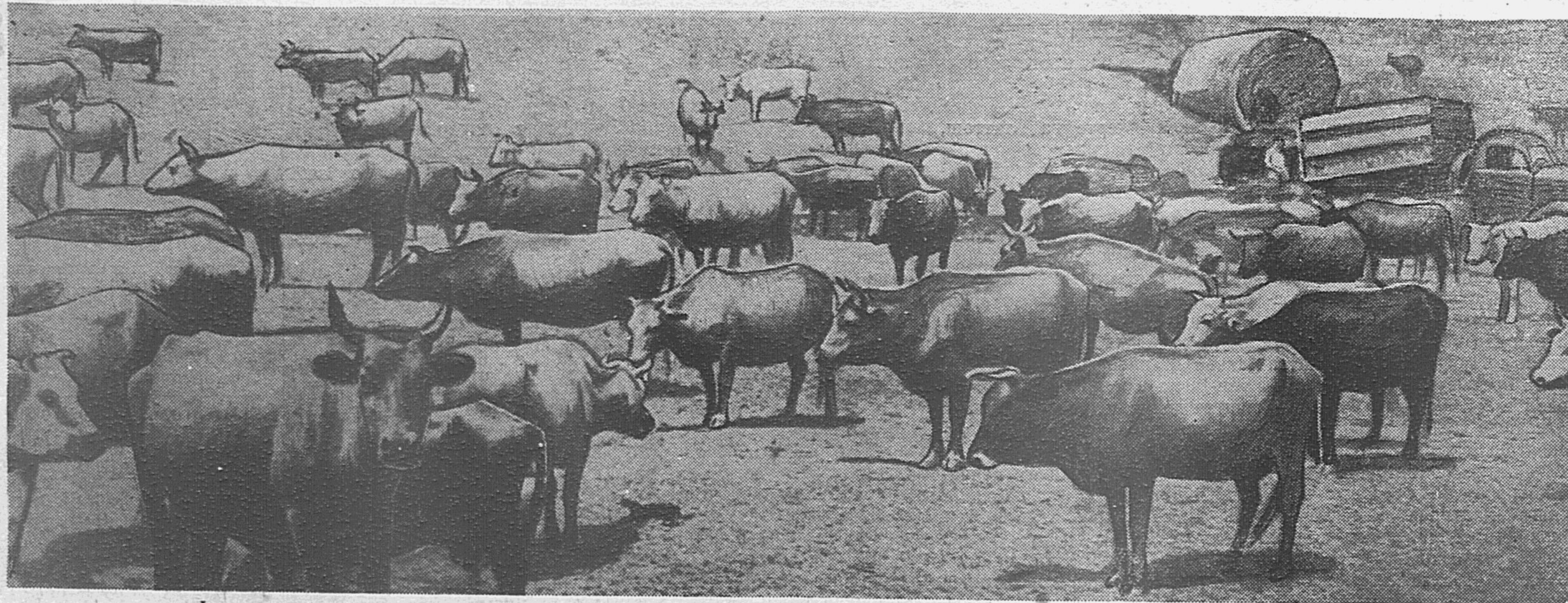
Цхьа̀н сага сих дулх, шура, даьтта даккхарна США-на тIехьа кхуврга вай!

КИРОВА ЦIЕРАХ ЙОЛЧА КОЛХОЗА ХЬАЙБАШ ЛЕ́ЛАДЕРАШ

БIаь гектар лаьттан тIера лоархIам болаш: 1957 шера—60,2 центнер, 1960 шера—100 центнер дулх даккхара, 1957 шера—156 центнер, 1960 шера—407 центнер шура яккхара тIехьа къувс цар

ВоккхагI вола божабеттархо Петр Комеренко. Укх тIеххьарча ворхI ветта цо шийга хьаденнача доахах хIара Iаттагара 2.200 килограмм гаргга шура яьккхай.

Iурра дика буц йолча метта доажаде дуг доахан воккхазаша. Делкъийга ди дIохденнача хана доахан юха метта доагIа Автомашинаща да а дайя шийла хий молийт царга цига.

Сурта тIа: доахан Iул.

Къона Iаьсашка хьожар Клюшина Шура. Дика хоаш йолча Анна Ивановна Морочевскас беча хьехамца Iаьсашта ду гIулакх дика дайзад Шуриййна.

Шурий фабрика

Кирова цIерах йолча колхоза хьайбаш леладерий сий дола гIулакхаш дувцача летописан чухь цхьаькха а цхьа дика оагIув язъяьй: доахангара шурий продукташ яхарах юха а дIа—хьа телаш лелаю обкомен Нохч-ГIалгIай АССР гIолла оргкомитетои цIе байракх яьккхай цар.

ХIанз, хIара колхозе а совхозе а, хIера ферме кхохкабенна, хIара дена керда хIама хьадеш, бола коммунистически партес хьалхашка оттадь дола декхар — укх юхьерча шерашка цхьан сага сих дулх, шура, даьтта даккхарна США-на тIехьа кхувргда вай—кхоачаш дарна тIехьара къовсам латтача хана атта дац хьалха латта. Хьалха латта моргагда, тахан селхан чул дикаха, кхоана тахачнул дикаьх болх бе беза яха принцип йолча хана.

Кирова цIерах йолча колхоза шура лелаеча ферман къахьегамхой хьалхарча моттиге баьлар из принцип йолаш болх беш уж хиларах. Ферман коллективо масса хана хьалха латтара керд-керда наькъаш лех, ший къахьегама тIехь керда коталонаш йоах.

Дукха ха хьалха йоацаш Кирова цIерах йолча колхоза шура лелаю ферма кхыча колхоэний фермашта юкъе белгал йоалаш яцар. Укхаза дар, лолахарча колхозашка санна, кIезга шура луш да яхаш хезаь доахан. Каст-каста хувцар доахан детта, доахан доажаду, кхыбола а болхлой. Iай кертера доакъар хулар ча, ахки доахан доажадора. Деттача доаханна наггахьа мара лацар концентраташ йоли. Цхьа бахьан доацаш дацар 1954-ча шера колхозо хIара цхьан Iаттагара лоархIаш 700 килограмм мара шура ца яккхар.

Хьалха хиннача юхе хIанз ферма йовзаргяц. Цун колхозе яккха бокъо йолча бесса шурий фабрика аьле цIи йоаккх. ХIанз укхазара шура дIайиеча пункташка шерчашца а ца кхухьаш, автомашинаьща дIакхухь шура. 1954-ча шера ферме яьккха ерриг шура 1710 центнер хиннаяле, дахача шера яьккхар 6.600 центнер яр — диазза дукхах.

Цу толамаша корта хьовзабанзар фермерча къахьегамхой. Цу толамаша кхы чIоагIах дог эйдир цар кхы а керда коталонаш яха. Укх ахшера цар яьккхай 4650 центнер шура. СОКП ЦК сентябрьски Пленум хилалехь хьалхах иштта дегIадар фуд ховш цхьаькха ферма яцар вай республикe.

ЧIоагIа лоархIаме да колхозе хьалхах «кIезга шура» луш хиннача доахангара хIанз иштта дукха шура йоаккхаш хилар белгалдар. Нагахь санна 1954-ча шера хIара цхьан Iаттагара 700 килограмм шурий йоаккхаш хиннаяле, дахача шера Iаттагара 1912 килограмм йоаккхаш шура йоаккхила лакх деннад. Укх шера ялх бетта хIара Iаттагара 1446 килограмм шура яьккхай! Колхозо хIанзъехь а кхоачаш яй шура хьайбаш а йохкара а йола шера йоагIа план.

Кирова цIерах йолча колхоза шура лелаю ферма шурий фабрика хинна а Iац. Цо дулх а доакх. Ферман конторе дIахьоадад доккхийча алапаща яздаь: «укх шера 280 бежан доахан а дебадерга вай, 695 центнер бежан дулх а доккхаргда вай!» аьнна кхайкарал доал. Хьайбаш леладераша паччахьалкхенна хIанззехь дIаденнад 80 дика дерстаь бежан, хIаьта кхы тIа а дIадала кийчдеш 200 бежан а да. Ферме дукхаза дукхах дулх доккх, кхо шу хьалха доккхаш хинначул.

Йоанхо еш бола даьй

Сендухьа иштта хьадда лакхделара доахах йоаха продукташ йоахалга а шура йоккхалга а?

Эггара хьалха уж толамаш даьлар доакъарий гIулакх тоадарда. Хьалха деррига ахка довкъашка дажаш доккхар доахана. Массаз а тарлац уж дажарах дизаь латталга. ДогIаш долча бIаьсти доахан дажа моттигаш геттара дика я, цхьабакъда, догIаш ца хилча—бIаьсти а доахан меца дус. Аькхи баьцаш йоахьалуш, тIаккха массехк бетта доахан ахмеца лоаттаде дезаш хулар.

ХIанз колхозо довкъашка доахан доажаеча моттигашта юкъе тайп-тайпарча хана мошача доакъара лаьрхIа кем, мукх, хьажкIиш дIаюв, силоси концентраташ бахьан долаш Iай доахан кхоабала тоаденнад. Уж чулоаттадеш йола помешенеш а дикаш я. Аькхи тIера кхаьллача бежкарташка а, хьалдо Iай дикача кхий чу леладу доахан.

Кертера дар, дахьача толамий лард латт ферме болх бераш къахьега безам а, йоахо еш а, шоай гIулакх довзаш а уж хиларах. Доакъар тIакхучхьунгара волавенна ферман заведующега кхачалца, укхаза берригаш а хьожаш ба доахан, шоай ханнахьа доакъар денна дуздаь а, хий молдаь а хилийта, уж чудоахкача цIена хилийта, масса хана уж деттар цхьан хана хургдолаш вIашшьтIехьа даьккха хилийта.

Цкъа хий дахьаш шофер тIехьа висар. Массехк минута доахан деттараш хьийжар, сатем бейна из воагIаргволча наькъа а хьежаш.

— Жи, Анна, — аьлар Шкубелева Вера Ефимовнас Касакова Анна Сергеевнага — говра нувр а тилле, гIой, хьажал бу хиннад!

Цхьа минут а яьннаьцар Касакова Анна говра тIахейнача хана. Бакъда, говр хахка езаш хиланзар из, цу ханна цистерна тIа а уллаш йола автомашина дукъа тIехьашкара гучаяьлар. Шофер дукха тIехьа валанзар, цхьабакъда, доахан деттараша хIанзолца а из виц ца луш дола хIам оаттадир цунна.

Ферме доахан детташ болх беш ва Комаренко Петр Ильич.

— ХIана волавеннаь со доахан детта? — йоахар цо — Цхьан хана колхозе доахан детта кхалнах тоъаш бацар, цудухьа колхоза цунца новкъостал де безам хилар са. Заведующега, Калакай Афанасий Никитовичага а аьлар аз детта доахан да сога, из раьза хилар, цхьа кIеззига ха яьннача гIолла, сай гIулакхах а кхийтта, дIаволавенна хIанз хьаларча моттиге латт со.

Петр Ильичас дийцар тхона ферман болхлой шийга деннача гIулакха бехктокхам мел лакхбеннаб. Укх шера цкъаьцкъа ца деттаьш доахан дитадац Касакова Анна Сергеевнас. Ца детташ доахан кIезга дитаьд вокхар а. ХIаьта из чIоагIа лоархIаме да.

— Сона хетац — йоах Касакова Анна Сергеевнас, со балха тIа я йиш йоацаш балха эттa хIама да хуле, доахан деттара дусарга аьнна. ХIаьта ужа-м деттарг да. Цхьабакъда, кхьчоа цар шура Iолургьяц. Иштта Iолуш йола шура лезгIалийта мегаргьйац!

Доахан деттараша шоай ферман сийле лораю. Цар из сийле лораю, заводерча а фабрикерча а болхлоша шоай марка лоран санна. Доахан деттарий декхар да шура дукхах яккхар совх, из дукхах хилийта а. Цудухьа ферме мел йола болхлой а дегIаз вигар доахан деттача Жданкиньас даьчо. Дукха ха йоацаш хьалха, цо ведара чухий чу а детта, цучу шура яькхар. Коллектив IехаIланзар цунна. Цхьабакъда, доахан деттарашта дехарах правленес балха тIера дIаяьккхар из.

Доахангара йоаха продукташ лакхъе хьашт долаш ба доахан деттараш а, ферман кхыбола болхлой а. Укхаза чIоагI а даь, дизза дIаккхьаш ца хьийгача къинн прогрессивни мах бар. Оттаьь план кхоачаш ялехь хьалха ерригача шуриййа тIера 4 процент тIе доахан деттараш, хIаьта планал совх яьккхача шурех 10 процент тIе царна. Дикан хьоькхаш дальраьшта хьожадаь совгIаташ да. Масала, нагахь санна доахан деттача цхьан шера хIара Iаттагара 3 эзар килограмм шура йоккхе, цунна сахьат лу, хIаьта 4 эзар килограмм яьккхача доше сахьат лу.

Наумов Николай Григорьевич керте латтача колхоза правленес ший хур ду доахан деттараштa дикаха дола культурни вахар хьал-таро яла тIерташ. Шоэза доахан детталга дIахьо да укхаза. Из йоалаш дола довкъашка дажаш доа доахан а детта тарлу доахан деттарий, шура кхахьа къоастаяьча автомашинаща хьа а бахьхий, доахан а диттий, яькхьа шура а ийций ферме юха болх уж. Из порядок чIоагIа гIо деш я ха яхача наха, дезал дукха бараьшта

ДегIадара пайда ца эцаш юхедисараш

Ферман болхлой шоашта карагIдаьннача толамех кхоачам бац. Ужаш цар нийсду шоашта хьалхашка латтача декхараш — укх шера пайда эцача лаьттана бIаь гектараца 156 центнер, хIаьта 1960 шера 407 центнер шура яккхар. Цудухьа хIара Iаттагара шера йоаккха шура 3 эзар килограммага кхачалца хила еза.

Мишта лакхадаккха боахк ферма болхлой шурааьккхар?

Ферма заведующий вола Афанасий Никитович Калакай, зоотехник Александра Филиппович Петров, берригa шура лелаю къахьегамхой шоай пайда ца эцаш юхедисараш дика довзаш ба.

— Баьца даар-м да тхога, — дувц Александра Филипповича, — бакъда, из тIехдика хила гахьа да. ХьатIадоагIача шера дукхах шерашка кхачашйола буц, судански буц, магар, доакъара харбаз. Цу пайда ца эцаш юхедисачарех цаI. Доаханна хий меладер бо да тха ферме. Хий хьакхуь доахана автомашинаща. Цкъа дале, из ахчан деза да, шозлагIа дале, е вIалла хий доацаш, е хий тIехьадоалаш моттигаш а нийслу. Из деттача доахана мел зене да ховш да. Цудухьа доаханна хий меладир тоадар оаха шоллагIа пайда ца эцаш юхедисарех лоархI. Из кхоачаш дулургда, мехкадьттана промышленностен кулгалхоша тха фермашта юкхе гIолла йодача шоай водопроводах хий хьачудила тхона бокъо лойя.

Иштта пайда ца эцаш юхедисарех лоархI оаха силоса дикал тоаяр а.

— Дахача Iай, мерза силос йолча хана, — дувц колхоза председателя нов. Наумова, — шураяьккхар эйденнадар. ШоллагIча ах Iана доахан вогI йолча силосаца кхаьбар оаха. Цу хана оаха концентратий боарам лакхбаь боллашехь а, доаханна доакъара свекла теллашехь а, шураяьккхар лохделар.

ХIанз колхозникаша пхи эзар тонн силос ханнахь яшлайоала духьа беррига низ тIабохийт. Тайп-тайпарча хана дIайийна хьажкIаш чуэцаш латт баьцовгIий тоъал тIоадал йолча хана.

ХьатIадоагIача шера масса а шера замашка доахан дIа ца лехкаш, чухьакхобаргдолаш кийчлуш я Кирова цIерах йола колхоз. Из мел толашах да колхоза шийна пучаданнад. ДIа ца лехкаш чухьакхобача доахана шура дукхаьл лу.

— Доахан дикал лакхаяккха а хьожаргда тхо,—йоах Александр Филиппович Петровс. — Оаха хьалха деш дац дикагIа доаI Iаьсий къоаста а деш, уж дикагIа хьалха хьалха кхедар. дукхагI лу оаха царна чакхьяьккха а чакхьяккханза а йола шура, концентраташ. Я шу чакхдаьлалц хургда 50 дика Iаьсий, хIаьта хьатIадоагIача шера — 150 хургда. Дикача Iаьсех лоархIаме дукха дика детта доахан кхеде безам ба тха.

Лоацца аьлча, Кирова цIерах йолча колхоза шура лелаю болхлоша пайда ца эцаш юхедисараш тоахкаш, керд-керда шураяьккхар лакхдара наькъаш гучадоах.

ХIара лаьттан гектараца лаьрхIа дулха центнер

Бахача бетта юххье республиканскии центральнии газеташа язбаьбар Нохч-ГIалгIай АССР-а колхозийн совхозийн социалистически тIалоацам лацам пайда яйбеча юртабоахама бIаь гектар лаьттаца лаьрхIа хьайбай продукци лакхъяккхара хьакъехьа. Эггара хьалха лакхабаьккха тIалоацам бахьарех Кирова цIерах йола колхоз я. Цу юртабоахама артела къахьегамхоша шоашта хьалхаьша оттадаьд декхар: укх шера юртабоахама пайда эцача лаьттана бIаь гектараца лаьрхIа 60,2 центнер дулха якха, хIаьта 1960 шера — 100 центнер якха.

ХIара лаьттана гектараца лаьрхIа дулха центнер! Цхьа шу хьалхах колхоз цунах ойла е йиш йолаш яцар, хIаьта хIанз шоай тIалоацам берригача нахага дIахайтад цо. Сов хургдий — хьогI из дош, гIалат баьнна бий—теш кировцаш? Цар деннача дешо дукха колхозий говзаш шекбаьхар. ХIана аьлча, соакха колхозо бIаь гектараца лаьрхIача дулха массехк центнер мара яккханзар, тIаккха укх шера 60,2 центнер дулха яккха йоал.

Хьадал, новкъостий кировцаш, оашош лерхIараш, хьадувцал, миштa кхоачашде доахк шо шоай доп?

* * *

Кирова цIерах йолча колхоза юкъарлен хьайбашлеладар дегIадарна хьалхара лоархIаме толамаш даьхад. Цу толамех кхоачам беш бац колхозникаш: царна хов, Коммунистически партес оттадь декхар — юртабоахама бIаь гектар лаьттаца лаьрхIа 100 центнер дулхен 400 центнер шурен якха — кхоачаш де дукха къахьега дезалга.

Кхачан продукташ кийчъярна доккхий толамаш даьхад

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцен сийна яхь а баьнна кхачан продукташ кийчдара лакхадаккхара шерра къовсам лоаттабеш ба вай республикера юртабоахаман къахьегамхой. Коммунистически партес гаргарча шерашка цхьан сага хьисапах дулхи, даьттеи, шуреи даккхарна вIашагIкхийттача Американ Штаташта вай тIехьакхедарна оттадаь декхар кхоачашдара гIулакха чIоагIа маIан долаш да кхачан продуктш — шура дулх, даьтта, фуаш хIара денгар-денга совдоахила.

Хьалхара август тIаккхачале паччахьалкхенна заготовкаяш шура дIаялара а из йохкара а планаш кхоачашъяь йоала йохкар вай республикера дукхха а районаш. Иштта, Хьалха-Мартан районерча юртабоахаман къахьегамхоша заготовкаяш шура дIаялара шера план кхоачашъяьр гIоазах барейтта процент. Царел дукха тIехьа ца буцаш из гIулакх дика дIоаттадьд Курчалой а, Сунженски а, Шелковской а, Терка-йистен а, Гумсен а, Наурски а, Шаьла а, ТIехьа-Мартан а районашкарча къахьегамхоша. Цу районаша шура дIаяла шера план кхоачашъяьй: Курчалой районо — 97 процент, Шелковски районо — 93 процент, Сунженски районо 87 процент, Терка-йистен районо —81 процент, хIаьта иштта кхыча районаша.

Паччахьалкхенна дулх дIадалара гIулакх ладарло йоацаш дIахьош ба Каргалински а, Шаьла а, Советски а, ТIехьа-Мартан а районашкара юртабоахаман къахьегамхой.

Фуаш а тха а паччахьалкхен заготовкаях дIадалара шера планаш ханал хьалха кхоачашъяь: Шелковски районо—фуаш — 112 процент, тха — 101 процент, Сунженски районо — фуаш — 107 процент, тха 102 процент, Тирка—йистен районо фуаш—131 процент, тха — 91 процент, Гумсен районо фуаш 104 процент, тха — 97 процент, Шаьла районо фуаш—95 процент, тха — 108 процент. Тха а фуаш а паччахьалкхенна дIадалара гIулакх дика дIаоттадаь кхы а я республике дукхха а районаш. Цу чIоагIа маIан долаш долча гIулакха республикерча дукъагI йолча районий къахьегамхоша яхача йоккхийча кхоачашьяьча къаьхт коммунистически парте юртабоахаман продукташ кийчдеча лакхадаккхара мехка хьалхишка оттадаь декхар вай республикан къахьегамхой дика кхетадеш а, из кхоачашдарна шоай низ лоаттбеш а хилар.

А. ВЕДЗИЖЕВ.

Говзалаш Iомае балха ух

«Малгобекнефть» яхача тресте хьалхале лелаеш йола предприяти я № 1 йола промысел. Промысле болх беча эрсашца а кхыча къаман нахаца а цхьана болх беш ба шоай дахьхе цIабахьха нохчийн гIалгIай. Цу промысле 4 бригада я, хIара бригаде болх беш гIалгIай а нохчий а ба. Цига балха ба Салтукиев, Барахоев, Мамиргов Мурад, Мамиргов Халим,Котигов Хьамзат иштта кхыбараш.

Балха говзала разряд хIанз эIамга я цар, царна енна разряд кхоалагIа мара яц. Болх беш говзал совх йоаккхаш боахк цхьоалагIча промысле болх беш бараш, цу гIулакха дика новкъостал деш ба промыслера къаьна мастераш.

— Дукха ха ялалехьа разрядаш лакхъе таро хургья тха промысле болх беча нохчий а гIалгIай а, оаха цу гIулакха мамогга гIо дергда царна, хIаьта царех дика мастераш а бергба оаха,— йоах промыслан партбюрон секретарь волча нов. Шукинс.

Вай республикан промышленностан юкъе керттера дакъа лоацаш да маьхкадаьтта доаккхара, маьхкадаьтта доаккхача юкъе балха баха гIалгIаша а нохчаша а ба.

Г. ЦОРОЕВ.

Хьалхле лелаю бригада

Алде керда гIишлонаш еча хьалхе лелаерах цаI я Кузнецов Леонида кулгал деш йола плотникий бригада. Ший белха июль беттара план цо 140 процентага кхаччалца кхоачашъяьр. ЧуIарна ечу гIишлонет Партес а Правительствос а баьча цоамо кхы чIоагIах дог айдаьд цу бригадан плотникий. Цар хIанз укх сахьта белха ден нормаш цхьаннелахалел совх кхоачашъю.

Социалистически яхье баьнараша пайде йоацаш цхьаькха а минот дIа яхийтац. Шоай плотницки болх чакх а баькха Кузнецов Леонид а цун болхлой а хIанз ий тохаш а, пенаш хьалувттадеш а ба, хIаьта цар из болх шоай лоIамца Iоамабаь а ба. Кузнецова бригадацара болхлой, цул совх дика монтажникаш хиларга цIи хеза а ба: дикача говзалца хоз царна тхов талла а иштта кхы дола железобетонни конструкцешцара белхаш а. Царгара гIо беш ба «Грознефтезаводстроян» треста йиьлагIча управленен дукхха а бола плотникаш.

Г. ЦОРОЕВ.

Республикански хьехархой съезд хилалехьа

ПОЛИТЕХНИЧЕСКИ ХЬЕХАРА ДЕКХАРАШ

Партен XX съездо кагийрхой коммунистически кхебара областе доккхий декхараш оттадаьд. ЯлхлагӀа пятилетка чакхйоаллаш гӀалашкеи юрташкеи массанахьа а юкъера образовани кхоачашхургъя. Общеобразовательни школашка дешабагӀаш бола кагий нахи мехкарийи миллионаш хургба промышленностеи юрта боахамеи болх беш, хӀаьта коммунистически гӀишлонаш хьалъяра активни дакъа лоацаш а.

Политехнически хьехара идея эггара хьалха араяьккхар а Ӏилманца чӀоагӀяьр а К. Маркси Ф. Энгельси ба. Марксеи Энгельсеи идеяш дегӀа а йоалаеш, В. И. Ленина социалистически юкъарле политехнически хьехара теоретически керттера дараш белгалдаьд.

Политехнически хьехарах кхетаде деза школе Ӏилмана законаш промышленностен юрта боахамеи болх беш деззача бесса довзийташ дола хьехар; дешархошта (промышленностен кертерча отраслай материалех) хӀанзарча ханара производство а, цун керттера элементаш а — энергетика, машинаш, технологи, производство лелаяр йовзийташ дола хьехар; хӀаьта дешархошта шоай хургболча практически балха эшаш йола оамалаш а Ӏоамаю цо, дешареи юкъарлен - пайдане балхеи бувзам а чӀоагӀбу.

Политехнически хьехара декхараш толаме кхоачашдара хьалхара гӀулакх дешархой школе Ӏомадеш дола нийса Ӏилмаш хадддданза дика Ӏомадеш хилар да. ТӀеххьарча хана хоалуш лакхденнад республикан школашка физика хьехар. Дешара материал Ӏомаеш классашка эксперименташи лабораторни балхаши дукхагӀ хилар. КӀоаргагӀ, шеррагӀ Ӏомабу физически явленеи, законийи хӀанзарча ханара промышленни юртабоахамеи техникаца, вахарца бола бувзам.

Физикан урокашка дешархоша Ӏомадаьраш шерду, кӀоаргду практикумаша, экскурсеша. Республикан дукхагӀ йолча школашка болх беш я физически, электротехнически, радиотехнически кхы йола а кружокаш. № 9 йолча Шолжа-ГӀали тӀарча школе болх беча физически кружока членаша кечъяьй, промышленносте кийчъяьчул вогӀ йоацаш йола, мукх ца дуача болатах шоашта еза штативаш. Шалински района Колхозненски юкъерча школе кечъяьй подъемни кран, йӀовхало хӀамаш шеръяр хьахьокхаш йола биметалически пластинка, диафильмаш хьокха экран, теплоемкость Ӏомае лаьрхӀа прибор, переменни тока генератора модель, кхыйола приобраш а. Иштта дика гӀулакхаш республике дукхха а да.

Математика хьехархоша дукхагӀ бу теркам дешархошта тайп-тайпара практике дезаргдола гӀулакхаш Ӏомадарна: счетаща, логарифмически линейкаца лархӀа, справочни таблицаща пайда эца, схемаши таькалаши оттаде а уж деша а, лаьтта дуста тайп-тайпара моделаш е. Математика хьехар дика оттадаьд Шолжа-ГӀали тӀарча №№ 2-и 3-и йолча, Каргалински, Ачхой-Мартановски юкъерча школашка.

. Ховш дӀаккхухь политехнически хьехар хими хьехархоша н.н. Киселевас (школа-интернат № 2), Рацюс (Шолжа-ГӀали тӀара юкъера школа № 3), Звягинцевас (юкъера школа № 3), Мурие нкос (Серноводски юкъера школа). Цар хими хьехараи юкъарлен — пайдане балхаи дика бувзам бу. Лаьтта Ӏомадар, удобренен анализ яр хьех Каргалинскии Гудермесскии юкъерча школай хьехархоша.

Къаьстта белгалдаккха мегаргдолаш да биологи хьехар хувцадалар. Боккха теркам бу дикагӀча хьехархоша школан юххерча учебно-опытни участкашка беча балха. Иштта Каргалински юкъерча школан хьехархочо н. Берлевас, Нестеровски школан—н. Тихоновскаяс, Белореченски школан — н. Климович, Мекенски школан— н. Дрогинас шоашта могар даьд дешархошта практически балхий минимум Ӏомаяра. Каргалински юкъерча школе вӀаьшагӀтеха дешархой бригада я. Из бригада болх беш я колхозо къостадаьча 32 гектар кхашка а, хӀаьта паччахьалкхен сортоиспытательни дуган участке а. Агротехникаш ховш пайда эцарах, школьникаша гектара тӀара 40 центнер, хӀаьта цхьа йолча моттигашка 100 центнер а ялат чуийцад.

Юртабоахама балхах дикка дакъа лоац Николаевски (Наурски район), Шелковски, Ново-Изедрински, Карабулакски, Нестеровски, кхыйолча а школай дешархой бригадаша.

Юртабоахама балхех дика дакъа лацарца белпалъяьннай Шолжа-ГӀали тӀара юкъера школаш №№ 14, 47. Цар ахкан бетташка юрташка комсомольски — кагийрхой лагераш вӀашагӀ техай, юкъарлен — пайдана болх культурни салаӀарца дика тарбеш.

Политехнически хьехар дикагӀ дӀадахьара соахка Российски федерацен 500 юкъерча школан керда хьехара план оттаяьй. Цу плана тӀаккхийтта керда предмет — «Основа производства» — да, юххьерча классашка кулгий къахьегама сахьаташ тӀатехад, практически занятеш а. Ӏомадара пхьоаленашка бу болх а дукхагӀ ба, хӀаьта лакхерча классий дешархой предприятешка, колхозашка, совхозашка, МТС юртабоахама тоахкама станцешка практика е езаш хилар чӀоагӀдаьд.

Вай республике дахача шера кердача планаца болх беш шиъ юкъера школа яр (Шолжа-ГӀали тӀара № 21, Сунженски района Орджоникидзевски школа), хӀаьта ворхӀ школаш-интернаташ яр. Цул совх, кердача планаца болх беш яр 23 бархӀлагӀеи ийслагӀеи классаш Шолжа-ГӀалан, Сунженски, Шалински районий юкъерча школий.

№ 21 йолча школен Орджоникидзевски юкъерча школеи вӀаьшагӀтеха факультурни группаш я, шоай безам болча кагийча нахеи мехкарашеи тайп-тайпара говзалаш—Ӏомае йиш йолаш — лаборанташ, электромонтераш, слесараш, операторш, плотникаш, трактораш а автомобилаш а лелаераш, овошеводаш, доахан леладераш. Цу школашка, цул совх, мехкарий хӀамаш тега а дага а Ӏомабу.

Дахача шера политехнически хьехара учебно-материальни база лоархӀаме чӀоагӀъяьй. Юрта боахама правленен гӀонца школашта еннаяр 68 трактор, 34 нух, 31 ялат дӀадув машин Автоинспекцес дӀаеннаяр царна 68 тишъенна дешара гӀулакхашта мерапйолаш йола автомашин, 22 мотоцикл, 39 школа я шоай электростанцеш йолаш, 72 — киноустановкаш йолаш, 22-мухь кухьа автомашинаш йолаш. Главснабпроса, «Главсабсбыта» базашка гӀолла школий пхьоаленашта оборудовании отхалаши эца лаьрхӀа 305 эзар сом хьожадаьд.

Политехнически хьехар вӀаштӀехь даккхара доккха гӀо даьл шефал деча № 4 йолча гӀишлонаш хьалъеча управленен 12 треста (начальника н. Пачулия), Грозненски гӀишлонаш хьалъю монтажни управленес (начальник новкъа. Колесников), химически заводо директор новкъ. Назаров), дукха кхычара а.

Бакъда, политехнически хьехарах кхы а доккха коачам боцараш доахк. Дуккхача школашка пхьоаленаш Ӏомадара кабинеташ яц, лабараторни балхаши практически занятеши дӀаяхьа материалаш а кхы эша хӀама а, кхоачам боллаш яц. ХӀанз а боагӀа бувзам болаш бац политехнически цикла дисциплинай хьехархойи производственни практикумаш лелаю болхлойи. Школан учебно-опытни участкашка цкъаза цхьа культура мара лелаяц. Дуккханахьа аьхкеи, уж участкаш хьежа саг а воацаш йоархӀаш яьле латташ хул. ХӀаьта опытни балхий тематика чакхъялац, участкай заведуюши бараши биологи хьехархойи отпуске бахарах.

Кердача дешара шера педагогически коллективаша, халкъан образованен органаша терко е еза хьалхале лелаеча школай а хьехархой а толамийи говзалийи. Партийни, профсоюзни, комсомольски организацей а шефай гӀонца массанахьа а кечъе еза пхьоаленаш Ӏомадара кабинеташ, учебно-опытни участкаш.

Г. ЦЫГАНКОВ, НГӀАССР
Оргкомитета халкъан образованен отдела заведуюши.

Доазол дехьара

Кортамукъал бахьан Омана халкъо лоаттабу къовсам

Ши кӀира гаргга ха я Омана Ӏарбий тайпаша английски колонизатораштa а, цар яххар деш волча Маската паччахьа, Саид Ибн Тимура а духьаь къонахчул долаш къовсам лоаттабу.

Дуккхача хана, имам Галеб Бен-Ӏаьла керте а латташ, Омана нах кортамукъа баьхаб, е анлийски Ӏаьадал а е Моската паччахь а шоай гӀулакхашта юкъе а ца вуташ. Цхьабакъда, 1955 шу йисте доаллаш, английски герзах кийчдаь, английски эпсараша команда а еш, Моската паччахьа эскараш Омана доазон тӀа даьлар, цар мехка къаьна столица — город Назва дӀалаьцар, имам Галеб Бен-Ӏаьла эккхавир цучура. Из иштта доллашехь а, Омана нах оккупантаашта карабаха тугаш бацар. Укх шера июль бетта цу мехка Маската паччахьаи цунна доал деча английски империалисташтеи духьал гӀайттар. Каире Омана викало аьннача бесса, гӀайттараша британски империализманнеи цун агенташтеи духьал къувс, уж тешаш ба иштта наькъаца мара шоай бокъо а, кортамукъал а лораеи йиш хург йоацалгах. Омана викало аьлар, гӀайттараша дӀадех мехка чура английски эскар ара даккхар, англичанаша оттаваь паччахь Саид Ибн Тимур дӀаваккхар.

Назва центр а йолаш, болабенна гӀоттам Омана ерригача территоре чехка чакхъиккхар. Паччахьа эскараш эша а эшаш, берда йистерча районашка чехка тӀехьашка дувлар. Иштта эттача хьалах кхераеннача, английски правительствос соцам бир Омана чурча гӀулакхашта юкъе эккха аьнна. Цунах, «Нью-йорк геральд трибюн» яхача газета лондонски корреспондента хоам бора, Лондоне кхераш ба яхаш. Моската паччахь эшаро английски контрола кӀал мел латтача Аравийски ах гӀайрен тӀа ядача княжествашка наха а паччахьашта а «хьашт доаца хӀама» оттаду.

ГӀайттараш тоӀабе английски Ӏаьдалаша вай ханара тӀема техника духьал оттаяьй, Египета печато хойтачох, «къахетам боацаш тӀом лоаттабе дага а ба». Английски авиацес бомбаш етт Назва, Ибри, Биркат, Фирка яхача а, кхыйолча нах бахача моттигашта а; наькъашка гӀолла довнаш ду. Англичанаша юкъе йоалаяьй цӀи ювлийта бомбаш, ракетни снарядаш. Англичаний авиацес, оакхараша санна, къахетам боацаш тӀемаш даь ерригa йохаяь дӀаяккхай Биркат яха нах баха пункт, хӀаьта, цучу баьхараш, чубаха моттиг йоацаш бисаь, лоалахарча юрташка чубаха моттиг лехаш ба. ЛоархӀам боллаш йохаяьй Назва яха город. Английски корреспонденташа хьахойтачох, духьал цхьан дийнахь 7 эзар снаряд техаяр цунна.

Цхьабакъда, английски эскара оакхарий хьисаперча гӀулакхаша шек баханзар шоай картамукъал бахьан къувсаш бола Омана нах. Каире Омана викалаша арадаьхача хоамаша хьахойтачох, английски командованес карадувла аьнна дӀадийхачо эгӀаз бигар уж, толамаш а доахаш шоай позицеш дӀахьош ба.

Омане хиннараша дунен общественноста теркам шоашта тӀа эзаб. Омана халкъо ший мехка доал ший бе долла лоаттабу къовсам чӀоагӀа раьза болаш хьаллоац дерригача мехкий общественносто.

Ӏарбий Малхбоале йоккха эгӀзал оттаяьй Англен агрессес. 26 июле Александрия яхача городе яьча йоккхача митинге шекъамаьл деш, Египета президента Гамаль Абдель Насера аьлар кхыча мехка доала кӀалхара дала гӀерта Омана къаман низаш хьаллоац Египета халкъо.

Омане хиннараша—кхы а сов даллал хьахьокх, колонеш йола паччахьалкхенаш Малхбоален халкъашта доал де гӀерта шоай уйлаш йта дага ца хилар, хӀаьта иштта мара дага яц ужаш цу мехкий Ӏаламан рузкъаш довхалга дита а. Цу хиннараша иштта хьахьок шоай кортамукъал а бокъонаш а бахьан къувса Азени Африкани халкъаш цар лаьцача новкъара уж баха гӀерташ колонизатораша мел дер низ боацаш хилар: халкъаша колониализманна духьал лоаттабу къовсам шерах баржаш латт, керд-керда районаш шийна чу а лувцаш.

Омана имама кхайкарал

Омана Имана Каирера викал Мухьаммед эль-харси яхар СССР-а Египетерча посольстве а хилар, СССР-а Омана имама цӀерах Лакхерча Совета Президиума Председателага яздаь кхайкарал дӀа а делар.

Кхайкарал тӀа йоах:

«Британски правительствон Омана имама духьал Маската паччахьанна тӀема новкъостал дергда аьнна яь официальни заявленеши из ше дергда аьнар цо кхоачаш даь хилари белгал а доккхаш, Омана имама а цун кортамукъача халкъо а цӀерах нийсхон, адамаш десара уйлан, мехкашта юкъерча декхарий духьа оаха дех шугара гунахьа доацаш Ӏоухийта боккхийча наьха, кхалнаьха берий цӀий соцадарна британски правительство соцаяр а цунга тхонеи паччахьан юкъе лелхалга соцадайтар а.

Тхо агрессораш дац. Англичанаша новкъостал а деш, цар хьал а хьевеш, договор а йохаяь, баь хоам боацаш тхох летаь, Оман дӀалаьца паччахь ва агрессор. ХӀанзолца хьа тӀема интервенци соцаянза я, из да тхонеи паччахьанеи юкъера договор йохаяьлга. Оха дех шугара тӀом соцабейта, тхонеи агрессораи юкъе машар оттаргбола переговораш йолаейта, тхонеи паччахьаи юкъера доазонаш дувцийта, тха мохк кортамукъал лархӀийта, тха бокъонаш юха оттаейта тхона юкъе шо гӀортар».

Мухьаммед Эль - хореи США-н посольстве а хилар, ВӀаьшагӀа Къитача Штатай Президентага дӀале аьнна из санна дола кхейкарал цига дӀа а делар.

Французски министро Туниса тӀатувса кхерамаш

Париж. (ТАСС). Пресс-конференце ше къамаьл деш, Францен къаман мохк тӀемах лорабара волча министр Андрэ Морисас Тунисски правительствон керте латтача Бургиба кхерамаш дора, цо Алжире гӀайттарашка Туниса герриторех пайда ийбейт яхаш. Министро йоахар нагахь санна тӀехьа тӀа йоагӀача хана Алжире гӀайттараш Туниса лаьтта хьулалуш хуле, французски эскаро царца цига къовсам лоаттабергба яхаш.

ИСПАНЕ МАЬХАШ ЛАКХДАЛАР

Женева, (ТАСС). Швецарски радиос баьча хоамах, мадридерча газеташ тӀа яздаьд испане маьхаш лакхдаларах лаьца. 5 августа денз, къаьстта аьлча лакхлургда маьхаш, маькха 20 процента, даьтта 85 процент, тхьамка 25-гара 33 процентага кхаччалца, пива — 25 процент. Транспортни тарифаш хьалхагӀа 50 процент лакх я хиннай.

Газеташа йоах, маьхаш лакхдаларо испане вахара хьал толхаде мег.

Дерригдунен VI-ча кагийрхой а студентий а фестивала сийна Кремле тӀаэцар

5-ча августа Советски Социалистически республикай Правительствос дӀадихьар Дерригадунен VI-ча кагийрхой а студентий а фестивала сийна тӀаэцар.

ХьоашалгӀа баьхкачарна юкъе бар фестивале дакъалацархой, делегацей кулгалхой, фестивала сийлен хьаьший, советски а кхыча мехкий а пресан викалаш.

Гулбеннарашта юкъе бар иштта СССР-ча дипломатически викалашта керте латтараш, посольствай болхлой.

Тикаь болх лертӀа баккха беза

Аьлте-юртара Сельпон тика лертӀа болх беш яц. Цу тикаьчу вола Селихов Иван тика къахьегамхошта мел эшачунца Ӏалашъеш вац. Иштта хӀанз балха хана наха эша продукташ а кхыдола кагий хӀамаш а хилац тикаьчу.

ХӀанз совхозе болх беча болхлошта, балхара цӀа баьхкача шоашта эша тей, сапа, доаго даьтта, маьха дей дола кӀада юрта тикаь тӀа хилар чӀоагӀа лоархӀам болаш да. ХӀаьта уж хӀамаш хулаш яц, цудухьа Вокзале баха эца езаш хул уж кагий хӀамаш.

Цул совх, тикаьчу латтар ший болх лертӀа лелабеш а вац. Бийсанна тикаьчу, из дӀа а къайле, къаракъ мелаш нах хул цун тикаьчу.

Ала дезаш да тика ишта лелаяр мегарг доацаш хилар. Цунах кхерам ба тика яхьарна, кхыдола зе хиларна.

Сельпо хьажа еза дӀахо балха боахкача къахьегамхошта хьалхарча аргӀанна эша товараш тикаьчу хилар Ӏалашде а цунца бийсанна ха йоацча хана тикаьчу къаракъ мелар соцаде а.

АЖИГОВ.

РЕДКОЛЛЕГИ.

Паччахьалкхен 3% кхажбоагӀа Чухьара заем

1957-ча шера 30-ча июле Ленинграде хиннача кхажбалара 58-ча тиражах йола

СПРАВОЧНИ ТАБЛИЦА

Кхаж бенаб заема итте а разрядий укх серей а облигацей а номерашта.

Серей №№	Облигацей №№	Самаща лаьрхӀа кхаж балара боарам	Серей №№	Облигацей №№	Сомаща лаьрхӀа кхаж балара боарам	Серей №№	Облигацей №№	Самаща лаьрхӀа кхаж балара боарам
001934	02*)	5.000	029699	33*)	5.000	070923	31*)	10.000
002897	27*)	10.000	029793	1—50	400	070934	15*)	10.000
003630	50*)	10.000	029875	27*)	5.000	072114	01*)	5.000
003909	40*)	5.000	030368	1—50	1.000	072716	40*)	10.000
004742	1—50	400	030400	19*)	5.000	072747	02*)	5.000
005407	08*)	10.000	030483	09*)	10.000	073418	48*)	5.000
005520	1—50	400	030668	1—50	400	073637	17*)	5.000
006638	46*)	10.000	031155	19*)	5.000	073642	33*)	10.000
008124	12*)	5.000	031438	1—50	400	073682	03*)	5.000
008457	22*)	5.000	033248	1—50	400	073874	1—50	400
009921	29*)	5.000	033445	03*)	10.000	074810	10*)	5.000
010629	15*)	5.000	033647	1—50	400	075457	39*)	5.000
010712	1—50	400	034042	28*)	10.000	075548	35*)	5.000
011368	46*)	10.000	035556	1—50	1.000	076111	35*)	10.000
012038	1—50	400	036783	1—50	400	076187	29*)	5.000
012042	16*)	25.000	038338	27*)	5.000	077316	07*)	5.000
012205	1—50	400	039535	1—50	400	079326	05*)	5.000
012478	1—50	1.000	041483	15*)	5.000	079894	43*)	5.000
013262	22*)	5.000	042112	47*)	10.000	080864	04*)	5.000
013480	1—50	1.000	043192	1—50	400	080871	32*)	5.000
013645	18*)	5.000	043249	1—50	1.000	083059	13*)	5.000
014139	50*)	5.000	043634	18*)	5.000	083977	1—50	1.000
014454	1—50	400	043654	17*)	5.000	084001	1—50	400
014897	39*)	10.000	043902	1—50	400	084601	35*)	5.000
015020	10*)	5.000	045678	12*)	5.000	085533	1—50	1.000
015897	1—50	1.000	046138	1—50	400	085538	20*)	10.000
015924	10*)	5.000	048967	1—50	400	086524	46*)	5.000
016015	1—50	400	049871	1—50	400	086703	1—50	400
016322	24*)	5.000	051131	16*)	5.000	087495	41*)	5.000
016728	1—50	400	051810	1—50	1.000	088000	1—50	1.000
017364	23*)	5.000	052074	23*)	5.000	088285	17*)	10.000
017618	12*)	5.000	052371	49*)	5.000	088514	07*)	5.000
017621	13*)	5.000	053388	37*)	25.000	088606	36*)	5.000
018549	42*)	5.000	054852	27*)	5.000	089111	28*)	5.000
019620	22*)	5.000	055020	36*)	5.000	089570	32*)	5.000
019785	1—50	1.000	055075	18*)	5.000	089836	1—50	400
019975	43*)	5.000	055583	1—50	400	090890	29*)	5.000
021138	12*)	10.000	057910	43*)	5.000	091783	1—50	400
021229	1—50	400	059593	11*)	5.000	092591	1—50	400
021324	27*)	5.000	061533	37*)	5.000	093574	1—50	400
022394	47*)	5.000	062164	1—50	400	093691	1—50	400
022914	46*)	5.000	062463	27*)	5.000	093851	24*)	10.000
022983	1—50	400	062919	1—50	400	095076	45*)	5.000
023360	1—50	1.000	064017	17*)	5.000	095481	22*)	5.000
023777	14*)	5.000	064386	44*)	10.000	095539	12*)	10.000
024185	1—50	400	065084	1—50	400	095829	47*)	5.000
025132	1—50	400	066514	1—50	400	096180	40*)	5.000
026495	1—50	400	066665	19*)	50.000	096258	06*)	5.000
026565	1—50	400	066869	46*)	10.000	096702	1—50	400
027976	05*)	5.000	067161	19*)	10.000	097040	1—50	1.000
028292	1—50	400	067512	49*)	5.000	097270	10*)	5.000
028508	28*)	25.000	068074	1—50	400	097921	47*)	25.000
028611	32*)	5.000	068152	15*)	5.000	098028	1—50	1.000
028687	1—50	400	068667	01*)	5.000	098434	30*)	5.000
028847	06*)	10.000	069411	43*)	5.000	098599	40*)	5.000
029243	1—50	400	069998	06*)	5.000	098819	08*)	25.000
029294	42*)	50.000				099826	38*)	10.000

* Юхе йисача укх серен облигацей 49 номерашта хӀара номера 400 сом кхаж бенаб. Таблица тӀа хьагойташ ба 200 сома облигацен бена кхаж.

Бенача кхажа чу боагӀаш ба кхаж бенача облигацей шоай мах а.

РЕДАКЦЕН АДРЕС: Шолжа-гӀала, Красни фронтовикий улица, № 23. Телефон 2-30-91.

СФ01957. 11-ча августа 1918-ча шера цӀерагӀ йола типографи. Заказ № 5746.